۲۵ رساله ای در اصح کلمات
قرآنیه و اربعین حدیث طبع شده

آل پادشاه فتحعلی

در هوا دور کلنگ گفت یا خیل کلنگ

السلام ای صد کلنگان کفتش

۲۵ رساله ای در اصح کلمات
قرآن شریف و بعض حدیث طبع شده

آل بویه شاه فتحعلی

در هوا روز کلنگ گفت با خیل کلنگ
السلام ای صد کلنگان کلنگش

۳۱

۱۱

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد
لله على نواله والصلوة والسلام
على رسوله وآله اما بعد چنين گويد
خادم شرع انور محمد جعفر که اين
رساله ايست در اصح کلمات قرانيه که
بعضى بر بعضى مشتبه ميشود يا احتمال اشتباه
ميرود بترتيب سور قرانيه از جهة
حل اشکال ايراد شد سورة حمد
مالك يوم الدين الف مالك را احدى
اماله نکرده است سورة بقره در ده محل
کلمه است مثل کما بعوضة ما را بمثل
وصل بايد کرد نه ببعوضة الثانى

اَنبئُونی همزه اش قطع است ساقط
نشود الثالث باتّخاذکُمُ العِجل
همزه اش وصل است الرابع تِبیانها بتشدید
التاء الخامس تلک اتّخذتم بسکون لام
وفتح همزه که از برای استفهام نیست نه
همزه باب افتعال السادس بنا بل بکسر
باء اخیر وفتح لام السابعة لمَن
اشتراه بفتح لام ومیم لمَن الثامن یوم
لاتجزی بفتح تاء وکسر زاء التاسعة
ثمّ اَضطرّهُ بفتح همزه اضطرّ وضمّ راء صیغه
متکلم وحده است از مضارع العاشر

وتذکّروا بفتح تاء وتشدید واو
مفتوحه الحادی عشر ولاتجعلوا الله
عُرضَةً لِاَیمانکم بضم عین عرضه وفتح
الف ایمان الثانی عشر وعلی المولود
له رزقهن له را متصل بمولود
نمایند نه برزقهن وهمچنین است
در ولامولود له الثالث عشر
کمثل حبّةٍ در اول بجا و باء است
ودر ثانی بجیم ونون است الرابع عشر
فآتت اکلها همزه باب افعال است نه همزه
فاء الفعل که ثلاثی مجرد باشد

الخامس عشر واتوا الزكوة بفتح التاء وضم
الواو جمع مغايب مذكر از فعل ماضى نه
امر كه بواسطه اتصال ضمه داده شد
السادس عشر فنظرة بفتح نون وكسر ظاء
السابع عشر ان تصدقوا بفتح همزه وتاء
الثامن عشر واشهدوا بفتح وقطع همزه
التاسع عشر او اخطأنا بقطع همزه بعد
او وفتح ان سورة ال عمران وفيها
اربع كلمات الاولى ثم يقبل للناس
بفتح لام يقبل كه عطف بر يؤتيه

كه منصوب

كه منصوبست بان ناصبه الثانية لما اتيتكم
بفتح لام لما وتخفيف لام ابتداء وما موصوله
الثالثة ومن يبتغ بفتح ياء وبعد از ان باء موحده
ساكنه وپس از ان تاء فوقانيه وبعد غين
معجمه از ابتغاء بمعنى خواستن نه اتباع بمعنى
متابعت الرابعة او يكبتهم بعد از كاف باء
يك نقطه است وبعد از باء تاء دو نقطه است
بمعنى نگونسار كردنست سورة النساء وفيها
خمس كلمات الاولى صدقاتهن بضم الدال
الثانية وقال لاتخذن بفتح لام وهمزه

قطع هر دو الثالثه فَلَيُبَتِّكُنَّ بعد از یاء
دو نقطه با موحده بعد تاء مشدده فوقانیه
الرابعه وان تلووا بفتح تاء وسکون لام
وضم واو واشباع که بدو واو خوانده
شود زیرا که در اصل تلوون مضارع لوی
بمعنی پیچیدن زبانست از شهادت
حق یا حکم حق بنابر قرائت مشهوره واز بعض
قراء تلو بضم لام وسکون واو حکایت شد
که جمع تلی بمعنی متعرض شدن شهادت
حق وادا حقوق افتاده است الخامس

فی الدرك

فی الدرك الاسفل بفتح دال وسکون راء
هرچند بفتح راء نیز قرائت شده ولیکن
متداول است سوم فائده وفیها ستة کلمات
الاولی لاثم بکسر لام وقطع همزه الثانیه
یا بنی آدم بسکون باء وفتح نون وسکون یاء
ابنی بمعنی پسران آدم الثالثه اوفوا
بالعقود بفتح همزه قطع الرابعه باثمی واثمك
فتکون بکسر همزه قطع در هر دو جا وفتح نون
نکون الخامسه فاواری بفتح یاء السادسه
یا ایها الذین امنوا علیکم انفسکم بفتح سین

تا مفعول عَلَيكُمْ بوده باشد كه اسم فعل است
بمعنى الزموا سورة انعام وفيها ثمانى كلمات
الاولى اَنْبَآءُ مَا كانوا بتقديم النون على الباء
بمعنى خبرهانه چنانچه در اَبْنَآئهم كه با
پيش است بمعنى پسرها الثانية انظروا كيف
كذبوا بتخفيف ذال الرابعة اتحاجّونّى به
تشديد جيم ونون كه هردو با مد باشند
الخامسة انما توعدون بفتح عين السادسة
المعز اثنين بعد از ميم عين بى نقطه و زا
نقطه دار است السابعة قل ءآلذكرين

با همزه استفهام

با همزه استفهام ومد ان وهكذا در ثانى
الثامنة دينا قيما بكسر قاف وفتح يا بدون
تشديد سورة اعراف فيها احدى عشر
كلمة الاولى ربّ ارنى انظر اليك بفتح
همزه وضم ظاء وسكون راء الثانية ماورى
باشباع ضمه واو كه دو واو خوانده شود
الثالثة سوآتكم بفتح سين وسكون واو
وفتح همزه وسكون الف بعد از همزه وكسر تاء
الخامسة فذروها تاكل بسكون لام تاكل
السادسة ان هو لاء متبّر بتشديد با

را السابعة بكل صراط توعدون
بكسر عين بی نقطه الثامنة فانبجست
بتقديم نون بر باء موحده وتقديم باء
بجيم التاسعة ربنا افرغ بفتح همزه
قطع العاشرة دعوا الله ربهما بفتح ها
الله وبا رب الحادي عشر ان وليي الله
بكسر تاء سورة براءة وفيها سبع كلمات الاولى
واتوا الزكوة بفتح تاء وضم واو با اشباع
الثانية يضل بياء مضموم وضاد مفتوحة
الثالثة لا يستئذنك بياء مفتوحه واشباع

واو الرابعة قاتلوا الذين يلونكم بضم لام
وسكون الواو بمعنی نزدیک شما اند که لام
را ساكن و واو را ضمه دهند با
اشباع که بمعنی پیچیدن و پیچانیدن است
چنانچه در يلوون السنتهم همچنين است
الخامسة في سبيل الله اثاقلتم با ثاء سه نقطه
وفتح قاف السادسة وما نقموا الا ان اغنيهم الله
بفتح همزه وغين با نقطه ونون با الف
السابعة فاعرضوا بهمزه قطع مفتوحة
سورة يونس وفيها اربع كلمات الاولى

أمن لا يهدى بفتح يا و كسر ها و تشديد دال
مكسور كه در اصل لا يهتدى بود الثانية ولا
تتبعان بتشديد نون الثالثة آلآن بهمزه
مفتوحه والف با مد چنانچه باشد در آلآن ثنا
كه در اين سوره است نيز چنين است الرابعة
آلله اذن لكم بهمزه مفتوحه والف كه با مد باشد
سوره هود وفيها ست كلمات الاولى
التنور بتشديد النون الثانية بسم الله مجريها
بضم ميم و كسر را نيز خوانده شده و اين مشهور
نيست الثالثة ومن خزى يومئذ بكسر

ميم دوم

ميم دوم در قرآت مشهوره الرابعة فى بناتك
بتقديم با بر نون الخامسة لا تكلّم بفتح تا
و كاف و لام و ضم ميم كه در اصل لا تتكلّم
بيك تا حذف شده السادسة ما نفقه بضم
ها بدون اشباع نيز كه ها ضمير نيست
بلكه جزء كلمه است سوره يوسف وفيها كلمتان
الاولى فاجزاؤه بضم همزه بدون اشباع
هر چند بصورت واو نوشته شود الثانية
بثمن بخس بتقديم با موحده تحتانية
سوره بنى اسرائيل وفيها خمس كلمات الاولى

وَهُو کَلٌّ مَوْلَاهُ بفتح کاف الثانیه لَأَحْتَنِکَنَّ
بفتح لام وهمزه وسکون حای بی نقطه
وفتح تاء وکسر نون الثالثه وَأَجْلِبْ عَلَیْهِمْ
بِخَیْلِکَ بفتح همزهٔ قطع وسکون جیم وکسر لام
وسکون باء الرابعه تَرْکَنُ بفتح تاء وسکون
راء وفتح کاف وضم نون الخامسه لِیَسُوءُوا بضم همزه
با اشباع که واو جمع ظاهر شود سوره
کهف وفیها اربع کلمات الاولی لَکِنَّا بفتح
نون بدون الف هرچند بصورت الف
دار نوشته شود زیرا که اصل ان

لکن انا بود

لَکِنْ أَنَا بود همزهٔ أَنَا را از جهت تخفیف حذف
کردند ونون را در نون ادغام
کردند لَکِنَّا شد وچون أَنَا بصورت
الف دار نوشته میشود لهذا بعد از
حذف همزه وادغام نون نیز چنان
میشود الثانی تَذْرُوهُ بفتح تاء وسکون
ذال معجمه که از ذَرْو وناقص واوی است
مثال الثالثه وَلَا تَعْدُ بسکون عین
نه عکس الرابعه بِقُوَّةٍ اجْعَلْ بقطع همزه
أَجْعَلُ زیرا که همزه متکلم است سوره مریم

وفیه سبع کلمات الاولی قال کذلک قال
ربک بفتح کاف فیها الثانیة قال انما
انا رسول ربک بکسر کاف ربک ولک
وکذلک قال ربک الثالثة فاما ترین
بفتح تاء وکسر یاء وتشدید نون که در اصل
ترءیین چون تمنعین بعد از دخول
نون ثقیلة وحذف نون و یاء دویم
بجهة التقاء ساکنین وهمزه ونقل حرکة
او بما قبل ان که را باشد وحذف نون
ترین شد الرابعة فاتت بفتح همزه بدون

الف ثلاثی مجرد است الخامسة اعتزلکم
بفتح همزه وقطع ان السادسة وادعوا
ربی بفتح همزه قطع السابعة اطلع الغیب
بفتح همزه قطع زیرا که همزه استفهام است
سورة طه وفیه ثمان کلمات الاولی
فلما اتیها بدون الف مجرد است الثانیة
ان اقذفیه بفتح همزه وکسر نون وسکون
قاف وکسر ذال و فاء وسکون یاء اقذفیه
یک کلمه است مفرد مؤنث امر حاضر است
الثالثة اعطی کل شیء خلقه بسکون

لام و فتح قاف الرابعة تلقف بسکون
فاء للجزم الخامسة انما صنعوا انّ حرف
مشبهة بالفعل و جدا است از ما بدانند که
ما موصوله است و اسم انّ نه کافه السادسة
بملکنا بفتح میم و سکون لام و کسر کاف السابعة
و بصرت بضم الصاد الثامنة من اضحی بفتح
میم سورة الانبیا و فیها ست کلمات
الاولی من لا یفترون بفتح الیا
و سکون الفا و ضم التا که از فتر
بمعنی سستی است نه فتح تا که از

افترا بمعنی

افترا باشد الثانیة و ذکر من قبلی بفتح
میم من نه کسر الثالثة ارتقا بسکون تا
الرابعة یسبحون بفتح یا و سکون سین
و فتح با مع التخفیف بمعنی شناوری کردن

الخامسة

السادسة و کنا به عالمین بکسر لام السابعة
یصحبون بضم یا و سکون صاد و فتح حا
و ضم با الثامنة و لئن مستهم نفحة
با حا بی نقطه است بمعنی وزیدن
نه با نقطه بمعنی دمیدن التاسعة

۲ الثامنة

وذكرى للمتقين براء مهمله بدون
الف مقصوره جون ذكرى العاشرة واقم
الصلوة بكسر همزه مصدر است الحادي عشر
اذ نفشت بعد از فا شين است نه ثاء
الثاني عشر يسبحن بضم ياء وفتح سين وكسر باء
مشدده وسكون حاء بمعنى تسبيح الثالث عشر
صنعة لبوس بفتح لام بمعنى لباس جنگ
يعنى زره الرابع عشر وكنا بكل شيء
عالمين بكسر لام عالمين الخامس عشر يغوصون
بغين با نقطه وصاد بى نقطه السادس عشر

غفلة

غفلة بفتح غين با نقطه سورة الحج وفيها
تسع كلمات الاولى ثاني عطفه بكسر
عين بى نقطه الثانية يدعوا لمن ضره
بفتح لام وميم لمن الثالثة ان لا تشرك
بسكون كاف الرابعة ثم ليقضوا
تفثهم با ثاء دو نقطه وفاء وثاء سه
نقطه الخامسة فتخطفه بتاء مفتوحه
وخاء ساكنه وطاء مخففه مفتوحه
السادسة محلها بكسر حاء است السابعة
وبيع بكسر باء وفتح ياء دو نقطه جمع بيعه معبد

نضارات

نصف است الثامنة الذين ان مكناهم في الارض
واقاموا الصلوة واتوا الزكوة بفتح تاء بعد
همزة والف وضم واو وفتح تا چنانكه
در آخر سوره است سورة مؤمن
و فيها ثماني عشر كلمة الاولى الذين
هم على صلواتهم بفتح صاد ولام
وواو بعد از او الف و تا جمع صلوة
و في صلوتهم مفرد است الثانية سينا
بفتح سين الثالثة وصبغ بكسر صاد الرابعة
جنة بكسر جيم الخامسة بما كذبون بكسر نون

السادسة

السادسة ووحينا بفتح الواو وسكون
الحاء وكسر الياء السابعة من كل
زوجين بكسر لام با تنوين الثامنة غثاء
بضم غين بانقطه وثاء مثلثه التاسعة
تترى بفتح تاء اول وسكون ثاني وفتح راء
بعد از او الف العاشرة به جنة بكسر
جيم الحادي عشر فانى تسحرون بضم تاء وسكون
سين وفتح حاء بي نقطه الثاني عشر
ما اتى بهمزه والف وفتح تاء پس از راء

الثالث عشر رَبِّ اِمَّا تُرِيَنِّي بضم تاء وكسر راء
وفتح ياء وكسر نون مشدده با ياء متكلم
الرابعة عشر اَنْ يَحْضُرُونِ بفتح تاء
وضم ضاد وكسر نون الخامسة عشر
تَجْاَرُونَ بفتح تاء وسكون جيم وفتح
همزه وضم راء السابعة عشر اَنْسَوْكُمْ بفتح
همزه وسكون نون وفتح سين الثامنة عشر
العادّين بتشديد دال
ومنها تسعة كلمات الاول وَيَدْرَؤُ
بضم همزه بدون اشباع واو الثانية

ولا يأتل

وَلَا يَأْتَلِ بفتح تاء وكسر لام الثالثة
كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ بكسر باء جاره وقاف
در بقيعه زير اگر با حرف جر
وقيعة كلمه على حده است بمعنى
بيابان و زمين هموار است الرابعة
الظَّمْآنُ بفتح ظاء وسكون ميم
وفتح همزه با الف و نون چون
عطشان لفظا و معنى الخامسة
لُجِّيٍّ بضم لام وتشديد جيم مكسوره
وتشديد ياء مكسوره السادسة

من بعد بفتح با و را السابعة ان يخسف
الله بجای نقطه الثامنه يتقر بفتح
يا و تا مشدده و سكون قاف و كسر ها
بدون اشباع التاسعة ليستانكم
بسكون نون سورة فرقان و فيها
ست كلمات الاولى مالهذا الرسول
بما استفهامية و لام جاره كه بهذا
بطور نه بما هر چند جدا نوشته
شود الثانية و لا ياتونك بمثل بفتح
ميم و ثا سفطر الثالثة و يخلد فيه

مهانا بكسر ها فيه با اشباع كه در قرائت
حفص بيا خوانده شود از عاصم
الرابعة و يلقون بضم يا و فتح لام
و فتح قاف مشدده الخامسة يعبؤ
بضم همزه بدون اشباع السادسة
دعاؤكم بضم همزه بدون اشباع
سورة شعرا و فيه ثلث عشر كلمة
الاولى فسياتيهم انبا بتقديم نون
بر با و ضم همزه بدون اشباع
الثانية فظلت بفتح فا و سكون

عينى و فتح لام و تاء الثالث تَمَنَّوْهُ بفتح
تاء و ضم ميم و تشديد نون الرابع
وَاَنْزَلْنَا ثُمَّ الاخرين بفتح تاء ثم
الخامس والطيبون بكسر نون السادس
اَمَدَّكُمْ بِمَا كَانُوا تَعْلَمُوْنَ بنقل لام
بو ميم السابع اِنْ هٰذَا اِلَّا خُلُقُ الْاَوَّلِيْنَ
بضم خاء معجمه و لام و قاف الثامن
لَعَلَّكُمْ بكسر لام و فتح عين و ميم
التاسع مِنَ الْمُسَحَّرِيْنَ بالحاء المهملة
مع التشديد العاشر فَاَسْقِطْ بفتح

همزه قطع

همزه قطع و كسر قاف الحادى عشر يَوْمَ الظُّلَّةِ
بضم الظاء الثانى عشر عُلَمٰٓؤُا بضم همزه
بدون اشباع الثالث عشر تَنَزَّلُ
بفتح تاء و نون و ضم لام است سورة النمل
و فيها خمسة و عشرون كلمة الاولى
لَتُلَقَّى بفتح لام اول و ضم تاء و فتح لام
دوم و قاف مشدده بيش از الف
الثانى اُدْخُلْ بفتح همزه قطع و سكون
دال و كسر خاء و سكون لام الرابع
اَنْ اَعْمَلَ بفتح همزه قطع و فتح ميم و لام

الخامسة ادخلني بفتح همزة قطع السادسة
مالي بفتح ياء السابعة سبإ بفتح سين
وباء وكسر همزة منونة الثامنة الخبء
بفتح خاء وسكون الباء وفتح همزة التاسعة
ءالقد بفتح همزة قطع العاشرة تستهلون
بكسر نون الحادى عشر اهلك بكسر كاف الثاني عشر
اتمدونن بضم تاء وكسر ميم وضم دال مشددة
وفتح نون اول وكسر ثاني الثالث عشر
لاقبل بكسر قاف وفتح باء الرابع عشر
طرفك بفتح طاء وسكون راء وضم فاء

الخامسة عشر ننظر بسكون الراء السادسة عشر
عرشك بكسر الكاف السابعة عشر قالوا
اطيرنا بتشديد طاء وياء الثامنة عشرة
ءالله خير بفتح همزة استفهام داخل
على الله وهمزة الله قلب الف مثل
التاسعة عشر ان تنبتوا بضم تاء اول
واخر وسكون نون وكسر باء العشرون
بل ادارك بتشديد دال وسقوط
همزة وصل الحادية والعشرون وما
تكن بضم تاء وكسر كاف وضم نون مشددة

الثانية والعشرون وأتوه بفتح همزة
بدون الف وفتح تاء وسكون واو الرابعة
والعشرون فكبت بضم كاف وفتح باء
موحدة مشددة الخامسة والعشرون
هذه البلدة بفتح باء وسكون لام بلدة
سورة القصص وفيها اربعة
وعشرون كلمة الاولى ابناءهم بتقديم
نون بر ياء الثانية ابناءهم بتقديم باء
بنون الثالثة ان ارضعيه بفتح
همزة قطع دراد ضعيه الرابعة

فإذا خفت

خفت بكسر خاء وتاء الخامسة فالقيه بفتح
همزة قطع السادسة اليك بكسر كاف
السابعة لتبدي بفتح لام وسكون
باء الثامنة فبصرت بضم صاد التاسعة
ولا تحزن بفتح نون العاشرة غفلة
بفتح غين الحادية عشر يصدر الرعاء
بضم ياء وكسر دال وفتح راء الثانية عشر
أنكحك بضم همزة وكسر كاف اول وفتح
حاء وكاف دوم الثالثة عشر آنس
بفتح همزة بدون الف الرابعة عشر أقبل

بفتح همزهٔ قطع وکسر تا موحده الخامسة عشر

ان یقتلون بکسر نون وحینئذ است نون

یکذبون السادسة عشر ردءًا بکسر را

وسکون دال وفتح همزه منونه السابعة عشر

مرسلین بکسر سین الثامنة عشر ما اتیتم

بفتح همزه بی الف التاسعة عشر فتتبع

بفتح عین العشرون وتکون بفتح نون

الحادیة والعشرون ونتخطف بجزم فا

الثانیة والعشرون یجبی بیا مضموم جیم

ساکنه وبا مفتوحه والف در آخر

الثالثة والعشرون

الثالثة والعشرون علیهم الانباء بتقدیم

نون بر با الرابعة والعشرون لتنوء بفتح

لام وتا وضم نون وهمزه الخامسة والعشرون

اتبعه بفتح همزه قطع وفتح تا مشدده

وکسر با وسکون عین السابعة والعشرون

ولا یصدنک بضم صاد ودال مشدده

سورهٔ عنکبوت وفیها ست کلمات

الاولی لیقولن بضم لام دوم

الثانیة ولیعلمن بفتح میم الثالثة

ولیحملن بضم دوم الرابعة ولیسئلن

بضم لام در ثم الخامسة سيئ بكسر سين
و سكون يا و فتح همزه السادسة لهي
الحيوان بفتح يا در حيوان سوره روم
و فيها عشر كلمات الاولى غلبهم بفتح
غين و لام الثانية و اثاروا الارض
بفتح همزه اثاروا بدون مد الثالثة
السوأى بضم سين و سكون واو و فتح
همزه بيش از الف الرابعة يحبرون بضم
يا و سكون حا و فتح با موحده و ضم
را الخامسة ان في ذلك لايات للعالمين

بكسر لام در ثم للعالمين نيز كه جمع عالم بكسر
لام است بمعنى دانا است نه عالم بفتح
لام بمعنى ما سوى الله السادسة ليربو
بضم يا و فتح و سكون واو السابعة فلا يربو
فلا يربو بضم يا الثامنة بضم ضاد من
ضعف در همه قراآت مشهوره التاسعة
من كل مثل بفتح ميم و ثا سه نقطه العاشرة
و لا يستخفنك بفتح يا و تا و كسر خا
و فتح فا سوره لقمان و فيها ثلث كلمات
الاولى لا تصعر بعين بي نقطه الثانية

جاء بزاء با نقطه الثالثة الغرور بفتح
غين معجمه سورة سجده و فيها كلمتان
الاولى خلقه بفتح لام خلقه الثانية
وبدأ خلق بسكون لام سورة احزاب
و فيها ست كلمات الاولى فيما اخطأتم
فيما اخطأتم بفتح همزه اول كه قطع است
اذ جاؤكم با اشباع كاف و واو جمع ظاهر
شود و در ساير مواضع نيز چنين است
زيرا كه جاؤ بضم همزه بدون اشباع
و بدون ظاهر ساختن واو غلط است

يسئلونك

يسئلون عن انبائكم بتقديم نون بر با
بمعنى اخبار الثانية لم تطؤها بضم همزه با
اشباع بسبب واو كه واو جمع است الثالثة
و اقتن بكسر قاف الرابعة و اتين بكسر تاء
الخامسة و اطعن بكسر طاء السادسة قد
مقدورا بفتح دال قدره سورة السبا
و فيها تسع كلمات الاولى يعزب بعين
ساكنه بى نقطه و زاء معجمه مضمومه الثانية
اوبى بفتح همزه و كسر واو مشدده و كسر باء
مخففه الثالثة و التنا بفتح واو و همزه

وتشدید نون مفتوحه بسلب الف بعد ان او
الرابعه منساته بکسر میم و سکون نون وفتح
سین وهمزه وتاء یک کلمه است بمعنی
عصا است الخامسه تبینت بفتح تاء وباء
و یاء مشدده و نون وکسر تاء اخیره بمعنی
علامت السادسه سیل العرم بفتح عین
وکسر راء السابعه فلا فوت بتاء مفتوحه
سوره ملائکه وفیها خمس کلمات الاولی
الغرور بفتح غین معجمه الثانیه الحرور
بفتح حاء الثالثه الا خلا فیها نذیر

کلمه جدا

کلمه جدا و فیها کلمه علی حده است الرابعه
ببعض وجه بسکون میم الخامسه الاغنی
بضم غین سوره یس و فیها اربع کلمات
الاولی انفقوا بفتح همزه قطع الثانیه اطعمه
بفتح همزه قطع الثالثه جبلا بکسر جیم وباء
وتشدید لام الرابعه فی ظلال بکسر ظاء
سوره الصافات وفیها ثمانیه کلمات الاولی
لذائقوا العذاب بکسر باء عذاب الثانیه
لابراهیم بفتح لام وکسر همزه الثالثه
یزفون بکسر زاء وضم فاء مشدده

الرابعة احسن الخالقين الله ربكم
بفتح هاء الله و باء رب الخامسة
على الياسين بکسر همزه و سکون لام در
قرائت مشهور و بعضی الیاسین با همزه
و الف و لام خوانده اند السادسة اصطفى
البنات بفتح همزه استفهام در اصطفى
السابعة و بين الجنة نسبا بکسر جیم در
همه روایات بمعنی طائفه جن است
نه بفتح بمعنی بهشت الثامنة و ابصر
بفتح همزه قطع سورة ص و فيها

ثلثة عشر کلمة الاولى الا اختلاق بقاف
نه بفاء الثانية يسبحن بياء مضموم
و سين مفتوحة و باء مشدده مكسوره
و حاء ساكنه الثالثة اكفلنيها بفتح
همزه قطع الرابعة و عزني بعين مهمله
مفتوحة و زاء نقطه دار مفتوحة
ان الذين يضلون بفتح ياء السادسة
بنصب بضم نون و سکون صاد السابعة
لمن المصطفين بفتح لام و کسر میم و فتح نون
و فتح طاء و نون الثامنة اتخذناهم

بفتح همزه استفهام التاسعة سخریا
بکسر سین العاشرة فقعوا فا جدا از قعوا
میباشد الحادی عشر استکبرت بفتح
همزه استفهامیه الثانیة عشر فانظر الی
بفتح همزه وکسر طاء الثالثة عشر ولنعملن
بضم میم سوره زمر و فیها ثلث عشر
کلمة الاولی فاعبد الله بکسر دال الثانیة
یرضه بضم ها بلا اشباع زیرا
که در اصل یرضاه بود الثالثة
قل تمتع بکفرک بسکون عین الرابعة

قل الله اعبد بفتح هاء الله الخامسة
غرفا مبنیة بفتح میم و سکون با و کسر
نون و فتح یا مشدده بمعنی بنا کرده شده
نه بیان کرده شده السادسة مصفرا
بفتح فا مخففه و تشدید را السابعة
فاتهم بفتح همزه بدون الف الثامنة
ممن کذب علی الله و کذب بالصدق
ذال در کذب اول مخففه و در ثانی
مشدده است التاسعة او تقول بفتح

لام در هر دو موضع که عطف بر تقولوا ولست
العاشرة كذبوا على الله بتخفيف ذال الحادي عشر
جاؤها بضم همزه با اشباع که واو جمع ظاهر
شود الثانية عشر صدقنا بفتح صاد و دال
بدون تشدید و فتح قاف الثالثة عشر
ولو رتنا بفتح راء و تاء

سورة المؤمن

وفيها
ست عشر كلمة الاولى وسعت بفتح واو و كسر سين
و سكون عين و فتح تاء الثانية وادخلهم بفتح
همزه قطع و سكون دال و كسر خاء و سكون لام الثالثة
وانذرهم بفتح همزه قطع و كسر ذال الرابعة حم
الآزفة بالف بعد همزه مضاف الخامسة

بفتح همزه و خاء و سكون ذال و ضم تاء
السادسة فقد رحمته بكسر حاء و سكون
ميم و فتح تاء السابعة امتنا بفتح همزه و ميم
و تاء مشدده الثامنة اقتل بفتح
همزه قطع و سكون قاف و ضم تاء و سكون
لام التاسعة يظهر بضم ياء و كسر هاء
العاشرة كذبه بفتح كاف و كسر ذال
الحادي عشر فاطلع بفتح همزه قطع
و فتح طاء مشدده و كسر لام و فتح عين
الثانية عشر اهدكم بفتح همزه قطع

وفتح طاء مشدده وكسر لام وفتح عين الثانية عشر
اهدكم بفتح همزه قطع وسكون ها وكسر دال
الثالثة عشر ادخلوا بفتح همزه قطع وكسر خا
الرابعة عشر استجب بفتح همزه قطع وسكون با
الخامسة عشر يسحبون في الجحيم بضم يا وسكون سين
وفتح حا وضم با السادسة عشر يسجرون
بضم يا وسكون سين وفتح جيم سورة فصلت
وفيها ثلث كلمات الاولى اربنا الذين
بفتح ذال وكسر نون الثانية للحسنى
بفتح لام اول الثالثة ونا بجانبه

بانون

با نون مفتوحه بعد ان همزه والف چون
دعا سورة الشورى وفيها ثمان كلمات
الاولى لاعدل بكسر لام اول وفتح همزه و سكون
عين وكسر دال وفتح لام اخير الثانية نجم
بسكون ميم الثالثة او يوبقهن بسكون واو
الرابعة ولمن انتصر بفتح لام وميم وكسر نون ولمن
صبر بنى چنين است الخامسة لمن عزم
بفتح لام وكسر ميم وسكون نون وفتح عين
وسكون زاء با نقطه السادسة من طرف
بسكون را السابعة او يرسل بفتح
لام الثامنة فيوحي بفتح يا دعم

سورة الزخرف و فيها خمس كلمات الاولى
ان كنتم بفتح همزه الثانية بر بفتح با
و راء الثالثة و بعد المشرقين بضم با
و فتح دال الرابعة تجرون بضم تا و سكون
جا و فتح با و ضم را الخامسة لا يفتر
بضم يا و فتح فا و تا مشدده سورة دخان
و فيها كلمتان الاولى يفرق بضم يا
و سكون فا و فتح را بدون
تشديد و ضم قاف الثانية و نعمة
كانوا بفتح نعمة سورة جاثية

و فيها كلمتان الاولى لن يغنوا بضم يا
و نون ثانيه الثانية اجترحوا الجيم و حا
بي نقطه سورة احقاف و فيها كلمات الاولى
او اثارة بفتح همزه بدون الف الثانية
و بحركم بضم تاء و سكون راء سورة محمد
و فيها اربع كلمات الاولى اصلح
بالهم بفتح همزه قطع الثانية فضرب
الرقاب بسكون راء اول الثالثة يعلم
اسرارهم بكسر همزه در قرائت مشهور

الرابعة و يخرج اضغانكم بضم يا و كسر را
و سكون خا و جيم سوره فتح و فيها اربع كلمات
الاولى ليغفر بفتح را الثانية بما عاهد
عليه الله بضم ها عليه و فتح ها الله
الثالثة لتدخلن بفتح لام اول و ضم لام
دويم الرابعة شطاه بفتح شين و سكون
طا و فتح همزه سوره حجرات و فيها
كلمتان الاولى بئس لاسم الفسوق بكسر
لام الاسم و در اصل الاسم بود بعد حركت

همزه اسم را بلام دادند و همزه اول و دويم را
در لفظ انداختند الثانية لا يلتكم بفتح
يا و كسر لام و سكون تا سوره ق و فيها
ثمان كلمات الاولى و قوم تبع بضم تا و ضم
با مشدده الثانية في لبس بفتح لام و سكون
با الثالثة تحيد بضم تا و دال بدون
تنوين الرابعة فالقيا بفتح همزه كه قطع
و كسر قاف الخامسة هل امتلأت بكسر
تا الخفی السادسة فنقبوا بفتح نون

وقاف مشددة وضم باء في تشديد السابعة
محيص بصاد في نقطه الثامنة ادبار بفتح همزة
سورة الذاريات وفيها اربع كلمات الاولى
الحبك بضم حاء وباء وكسر كاف الثانية
كذلك قال ربك بكسر كاف الثالثة
وبشروه بفتح باء وشين مشددة الرابعة
ذنوبا مثل ذنوب بفتح ذال في نصب به
بضم بمعنى كلاهما سورة طور وفيها
كلمتان الاولى وما التناهم بفتح همزة و

لام

وسكون تاء الثانية ادبار النجوم بكسر همزة
سورة نجم وفيها ثلث كلمات الاولى
ذو مرة بكسر ميم الثانية واذ انتم اجنة
بفتح همزة وكسر جيم وفتح نون مشددة
الثالثة ازفت بفتح همزة وكسر زاء وفتح
فاء وكسر تاء سورة القمر فيها كلمتان
الاولى من الانباء بتقديم النون على
الباء الثانية من الكذاب بفتح ميم وفي كسر
نون سورة رحمن من استبرق بكسر ميم من

وسکون نون وکسر همزه که قطع است سورة
حدید وفیها ثلث کلمات الاولی
مِن قِبَلِهِ العَذابُ بکسر قاف وفتح باء قبله
الثانیة نبأته بتقدیم نون علی الباء الثالثة
مُصفَرًّا بضم میم وسکون الصاد وفتح الفا بدون
التشدید وتشدید الراء سورة المجادلة
وفیها کلمتان الاولی کُبِتُوا کما کُبِتَ بضم
هردو کاف وکسر الباء الموحده مقدمه
علی التاء دو نقطه الثانیة لَاَغلِبَنَّ بفتح
لام وهمزه قطع وسکون غین وکسر لام

وفتح باء ونون مشدده سورة الحشر
وفیها ثلث کلمات الاولی فَاَتٰیهُمُ اللّٰهُ
بفتح همزه بدون الف الثانیة وَیُؤثِرُونَ
بضم یاء وسکون همزه که بصورت واو نوشته
شود الثالثة اَنَّهُمَا فِی النّارِ خالِدَینِ بفتح
الدال سورة ممتحنه وفیها کلمتان الاولی
اِنّا بُرَآؤُا بضم باء وفتح راء وهمزه مفتوحه
بالف ممدوده الثانیة لَاَستَغفِرَنَّ بفتح
لام وفتح همزه قطع سورة منافقون

و فيها ثلث كلمات الاولى استغفرت
بفتح همزة قطع الثانية و انفقوا بفتح
همزة قطع الثالثة فيقول بفتح لام فا
صدقت بفتح همزة قطع و تشديد صاد و دال
مفتوحتين و فتح قاف سورة تغابن و فيها
كلمة واحدة و هو انفقوا بفتح همزة قطع
سورة طلاق و فيها اربع كلمات الاولى
واحصوا بفتح همزة قطع الثانية
فامسكوهن بفتح همزة قطع الثالثة و اشهدوا
بفتح همزة قطع الرابعة يعظم بضم يا

عين

و سكون عين و كسر ظا و سكون ميم سورة
تحريم و فيها ثلث كلمات الاولى و اذ
اسر النبي بكسر همزة و سكون ذال بدون الف
الثانية من انباك بفتح همزة اول و سكون
نون و فتح با و همزة دوم الثالثة صالحين
بفتح حا و كسر نون سورة الملك و فيها
كلمتان الاولى ينقلب بكسر لام و سكون
با الثانية ان الكافرون بكسر همزة
و نون مخففة سورة نون ان كان بفتح

همزه ان سورة الحاقة ومنها كلمتان الاولى
هاؤم اقرؤا بضم همزه هاؤم بدون اشباع
الثانية في سلسلة بكسر هر دو سين
سورة المعارج ومنها ست كلمات
يبصرونهم بتشديد صاد الثانية
من عذاب يومئذ بكسر ميم الثالثة
بنيه بضم ياء وسكون نون الرابعة
فمال الذين لام جزء ما الخامسة قبلك
بكسر قاف وفتح باء ولام السادسة عزين

بكسر عين

بكسر عين وزاء نقطه دار سورة نوح وفيها
كلمتان الاولى اسرارا بكسر همزه ثاني بفتح
ياء اخيره سورة المزمل وفيها كلمتان
الاولى اولي النعمة بفتح النون الثانية
واقرضوا الله بفتح همزه قطع وكسر راء
سورة المدثر وفيها اربع كلمات الاولى
المدثر بتشديد دال وثاء مثلثه
الثانية ويؤثر بضم ياء وسكون همزه كه
بصورت واو است الثالثة والليل اذ

اَدْبَرَ بکسر همزه و سکون ذال اِذْ بدون الف و فتح
همزه اَدْبَرَ در قرائت معتبره و در بعض قرائت
بدون همزه نیز خوانده اند الرابعة لاحدی
بفتح لام و کسر همزه سورة القیمة والتفت
بفتح واو و سکون لام باسقوط همزه وصل
و فتح تاء و فاء مشدد و کسر تاء اخیره سورة
الدهر وفیها خمس کلمات الاولی ولقیهم
بتشدید قاف مفتوحه بالف الثانیة
بآنیة بکسر باء حرف جر است کلمه علیحده است

و فتح همزه بالف و کسر نون و فتح یاء و جر
تاء الثالثة قواریر بدون تنوین
و با تنوین هر دو خوانده شده الرابعة
منثورا بثاء سه نقطه الخامسة واذا
رایت ثم رایت بفتح ثاء سورة المرسلات
فی ظلل بکسر ظاء سورة النبأ مآبا
بفتح میم و بعد از آن همزه و بعد الف
سورة عبس ما امره بفتح همزه بدون الف
سورة کورت مطاع ثم امین بفتح ثاء

سورة الانفطار کراما کاتبین بکسر کاف
کرام چون رجال سورة التطفیف لعون نوم
بادو واو است یکی واو یکی واو لعون نوم
و ادغام درین دو واو جایز است
سورة الاعلی و فیها کلمتان الاولی
غثاء یعنی با نقطه و ثاء سه نقطه الثانی
ان نفعت بفتح نون و فاء و عین و کسر تاء
سورة الفجر ارم بکسر همزه و فتح راء
نام قبیله یا شهر قبیله یا شهر قوم عاد
که از سام بن نوح بن ادم بودند

سورة البلد نار مؤصدة بواو و همزه هر دو خوانده
و همزه اولی است ظاهراً سورة الشمس
و فیها کلمتان الاولی ناقة الله بفتح
تاء الثانیة لا یخاف بفتح یاء سورة اللیل
الاخرة بفتح لام و تاء سورة الزلزلة
و فیها کلمتان الاولی اوحی لها دو کلمه
میباشند الثانیة لیروا بضم یاء و فتح
راء میباشد سورة القارعة ماهیه
بهاء السکت است نه تاء و چنین است
سلطانیه و حسابیه و امثال اینها

سورة التكاثر ألهكم ألهى كلمه جدا وكم مفعو
سورة الهمزة مؤصدة بميم مضمومه كه همزه
ساكنه بصورت واو نوشته میشود سورة
القريش لإيلاف بكسر لام وهمزه قطع سورة
الماعون يراؤن بضم يا سورة الكوثر
شانئك بفتح [illegible] نون مكسوره بهمزه مفتو[ح]
سورة تبت وفيها ثلث كلمات الأولى
تبت بفتح تا وبا مشدده الثانية وامرأته
بضم تا الثالثة حمالة الحطب بفتح تا
سورة التوحيد كفوا بضم فا باواو در قرائت
حفص

حفص از عاصم وبا همزه در قرائت ابي بكر
از عاصم سورة الفلق وفيها كلمتان
الأولى النفاثات بافتح سه نقطه الثانية
حسد بفتح حا وسين ودال سورة الناس
وفيها كلمتان الأولى ملك الناس بكسر
ميم ولام وكاف الثانية من الجنة بكسر
جيم است تم في الليلة الثالثة من [illegible] شهر ربيع الآخر
من [illegible] بعد الألف [illegible]
[illegible] ابن [illegible] المعروف [illegible]
[illegible] صلى الله عليه وآله

بسم الله الرحمن الرحیم

اگرچه زبان مشک فام قلم از نقل مدایح

و فضایل آن بر سطح صحیفه رقم [illegible]

لکن بقدر قلیلی از آن اکتفا میشود از

حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم

منقولست که فرمودند بسلمان رضی الله عنه

یا سلمان بر تو باد قرائت قرآن بدرستیکه

قرائت کفارت است از برای گناهان و ستر است

از نیران و امانست از عذاب رحمن

و نوشته میشود از برای کسیکه بخواند

قرآن را هر آیه ثواب صد شهید و عطا

کرده

کرده میشود بهر کلمه ثواب بقدر عمل یک

نبی و نازل میشود بر قاری قرآن رحمت

خداوند و استغفار میکنند از برای قاری

ملائکه و مشتاق است بسوی قاری بهشت

و از جناب امام موسی کاظم علیه السلام

منقولست که درجات بهشت بقدر آیات

قرآنی است بقاری قرآن میگویند بخوان

و بالا رو پس یک آیه میخواند و یک

درجه بالا میرود یقال لقاری القرآن

وَارقَ و رتّل کما ترتّل فی الدنیا فانّ

کنت

منزلک عند اخر آیة تقرؤها و ایضاً
فرموده اند افضل عبادات امت من قرائت
قرآنا و باز فرموده اند که خدا عذاب نمیکند
دلی را که حفظ نماید قرآن را و ایضاً فرموده اند
قرآن عروة الوثقی و ریسمان محکم خداست
و قرآن رحمت خداست از برای مومن
و خسارت است از برای ظالمان اینست که میفرماید
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَ رَحْمَةٌ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا
و از اینجا بود که چون رقم این صحیفه

لاریب

لاریب از دخانه خبث بر صفحه لوح
ظهور منتقش گشت خط نسخ بر تمام کتب
انبیا و صحف کشیده شد ای خط تو بر صفحه
راند قمر را خط در زده خوبان عرب را و عجم را
لاجرم فصحای حجاز و بلغای سخن پرداز برابر
این صحیفه واضحة الاعجاز سر بر خط انقیاد
نهادند و از دعوی بی معنی خود تبرا کردند
بصدق لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَ الْجِنُّ
عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ
بِمِثْلِهِ اعتراف نمودند که القرآن معجز

و الخلق عاجز عنه و قران مجید کتاب عزیز
خداوند است که چون رود کتاب عزت بر عزت
این امت افزوده شد عزیز خواهی تو چو عزیز
عزیز بود خوار نبیند ترکس پس قران احرموا
که سببلیند هرجا که قران ظهور کرده انمحل را
حرمتی بخشیده پس که هرگاه نقشهای مرکب ولوح
و کاغذ و جلد یکه مصاحف کردیده با اینکه
نسبت ترین ظهورات قرانی است کسی خلاف
ادبی با انها بعمل آورد کافر است پس قلب
مؤمن که حامل قران کردیده زیاده از نقش
و کاغذ و جلد قران خواهد بوده تا چون
بمرتبه جناب رفعت نبوی و اهل بیت او
مرتبه

مرشد مرتبه که ظهور معنی بنهایت مرسد
چنانچه در وصف ان جناب صلی الله علیه
واله وارد شده است کان خلقه القران
بلکه اکر بعین حقیقت نظر کنی قران حقیقی
ایشانند و نقش کامل قران لفظاً و معناً در قلوب
مطهره ایشان حاصل است چنانچه حضرت امیر
المؤمنین علیه السلام میفرماید انا کلام الله
الناطق لیکن بحسب عبارات تعالی بلد برد نه
در عرب چه تو شیرین زبان نکند عجمست
و قران مجید منبع جمیع علوم و فنون است و معدن
تمامی رسوم و شئونست و هر کلمه مبدا

ومنتهی است ومآخذ ومنشأ این همین نشانه
بزرگ است از کلام حضرت حق که هرچه بروز
کاینات اینست وهمین قدر کافی است که قرآن
مجید خزاین عناصر مساکین وشفاخانه بیماران
دین ودنیا وپناه بیکسان وسرمایه تنگدستی
تنگ مایگان ومونس غریبان وهم نشین صلحا است
یاران باشد که هیچ دست دوست در پریشانی
خالی ودرمانده وی واگر کسی بخصوصیت نظر عرفانی
قرآنی کند از منطوق وَنُنَزِّلُ مِنَ القرآنِ
مَا هُوَ شِفَاءٌ فهم تواند کرد که هر خاصیتی که
در تمامی اشربه وادویه وتریاقات و[illegible]

مرکبات

مرکبات یافت شود از دار الشفای کلمات قرآنی
بهترین وجهی وکامل ترین نفعی موجود
خواهد بود ودر احقاق الحق از دانشوری
نقل نموده است که گفت کتاب خدا را بیست
وهشت هزار مرتبه بالتفکر وتدبیر تلاوت
نمودم هر نوبتی بعلمی از علوم رسید که
در نوبت سابقه دریافت آن نکرده
بودم   این نه آن بحر است کو را ساحلی است
وین نه آن راه است کو را منتهاست
چون برآید موج آن بحر محیط غرقه
کرد هر کجا صاحب دلی است وهر احدی

از آحاد ناس از علوم و خواص بحکم یغوص
البحر من طلب اللآلی بغوص در آن نماید بقدر
فراخور فهم خود بگوهر مقصودی رسد
بر بودها پیدا آید و قتی خوب رویانرا
تو سیمین تن چنان نمودی که زیورها
بیارایی و در حدیث شریف خذ من
القرآن ما شئت لما شئت هر سوره و آیه را
چنانچه در خواصش نقل شده بهر مقصد
صحیح که بخواند مقصد حاصل شود
و در ثواب الاعمال از علی ابن اسباط
از امیر المؤمنین عم مرویست که فرمودند

که هرکه

که هر که یک صد آیه از قرآن بخواند از هر جا
که بخواهد بعد از آن هفت بار بگوید یا الله
اگر دعا کند که کوهی از جا بردارد برمیدارد
ان شاء الله **فصل در بیان ثواب قاری**
بدانکه حضرت رسول صلی الله علیه و آله
فرمودند اشرف امتی حملة القرآن و ایضاً
روایت شده است که هرگاه قاری قرآن قرائت
کند خطاب شود بزمین که ای زمین این بنده را
عذاب مکن زمین گوید چگونه عذاب کنم که
کلام تو بر سینه او باشد چگونه عذاب توان
کرد و ایضاً روایت کرده اند از ائمه هدی

صلوات الله علیهم از سید انبیا صلی الله علیه
و آله که حملة القرآن مخصوصند برحمت الهی و ملبس
بانوار نامتناهی و تعلیم کنندگان مقربان الهند
و مراد بحمله حمله حقیقی است که مضمون آن را عمل
نماید و الا حمله تغافل و تکاهل و تساهل نورزند
خلاف فرموده ایشان نکنند و نهی فرموده اند
که دفع میکند خدا از مستمع قرآن بلای
دنیا را و از قاری قرآن بلای آخرت را
و اجر میدهد بعدد هر حرفی ده حسنه
و حضرت صادق علیه السلام فرمودند که
آن کسیکه از قرآن یک حرف در نماز خود نشسته
بخواند

بخواند بنویسد خدا تعالی برای او پنجاه
حسنه و محو کند از او پنجاه سیئه و بلند
گرداند مرتبه او را صد درجه
فصل در بیان ثواب قاری بدانکه
حضرت امام حسن عسکری در تفسیر
که منسوب است بآن حضرت فرمودند که کسی که
بخواند قرآن را و عمل کند بآنچه در اوست
در روز قیامت پدر و مادر او را
حله بپوشانند از نور که دنیا و ما
فیها کمتر از رشته او را بر نتابد
و تاجی بر سر او نهند که روشنی آن

تاج مثل روشنی آفتاب و ماه باشد فصل
در بیان احتیاج قاری بآن دو سه
چیز است قلبی خاشع و بدنی فارغ و مکانی
خالی از حضرت صادق منقول است که هر کس
قرآن بخواند و خضوع نکند و رقت نیاورد
و پیدا نشود برای وی حزنی و اندوهی
و ترسی پس بدرستیکه سبک شمرده است
عظیم شان خداوند را و زیان کار شده است
زیان کار شدن هویدا   خوش نباشد
که یار پیش نظر تو نظر افکنی بجای دگر
پس هر گاه قاری قرآن را دلش بخشوع آید
بگریزد

میگریزد از او شیطان رجیم و از حضرت صادق
روایت شده است که حضرت رسول فرمودند
که نیست چیزی سخت تر بر شیطان رجیم
از تلاوت قرآن از مصحف و نظر کردن
در مصحف و گذاشتن مصحف در خانه
میگریزد و میرانند شیطان را فصل در
بیان آداب قرائت قرآن بدانکه
آن بر دو قسم است ظاهری و باطنی اما
ظاهری از طهارت و تعظیم آن و استعاذه
و خواندن این دعا را قبل از تلاوت
اَللّٰهُمَّ بِالْحَقِّ اَنْزَلْتَ الْقُرْآنَ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ

الی اخره وبعد از تلاوت قرآن این دعا
بخواند صدق الله العلی العظیم الی اخره
وتدبر در معنی آن نماید ودرست
خواندن ودر نزد آیه رحمت طلب
نمودن رحمت ونزد آیه عذاب پناه بردن
بجا اما آداب باطن مثل تخلیه از موانع
فهم وحضور قلب ومتاثر شدن از مضامین
آن وترقی خود یعنی خود را کشیدن درجه
از طبقات مقامات نفس بلند کردن ودر
عرصه تخاطب با پروردگار خود دیدن
بدون تعجب با آداب در طریق عشق که

که هست طرق العشق کلها آداب در هر
پرده رمزهاست یعنی متلوهن من و آن
حجاب اما درجات ترقی بدانکه بدرستیکه
محققین گفته اند که درجات ترقی
شده است او کسی کو کلام الهی شنیدن بشود
که گویا حقتعالی خاطر و سامع کلام او
دهم کمال حرمت از تجلی انوار فیض
بنحویکه او در هستی حاصل شود گویا
متکلم را می بیند چنانچه از حضرت
صادق مروی است والله لقد تجلی الله
لخلقه فی کلامه ولکن لا یبصرون

لجا بهره برگردید اعمی بسمهٔ تنبیها زنهار ونشان
وقرائت خود وبری شدن از حول وقوة
خود وعدم التفات بسوی نفس خود وحضور
عظمت کلام ومتکلم هرکه شد محرم دل
در حرم یار نماید وانکه اینکار ندانست
در انکار بماند واز حضرت صادق عم
منقولست که انّ القران نزل بالحزن فاقرؤه
بالحزن تا بیخبر وادی غفلت را محزون
ساخته بسرحد هدایت برساند فصل
در لوازمات بدانکه لازم است
تدبر وتفکر در معانی واعجاز قرانی

وادراک مرا

وادراک مراتب جلال وجمال سبحانی
جناب امام المتقین فرمودند لاخیر فی قرائة
من لا تدبر فیها پس تدبر آیات مقصود
اعظم ومطلب اهم وبه تشرح الصدور
وتنور القلوب واز حضرت باقر عم منقولست
که فرمودند والله حفظوا حروفه واضاعوا
حدوده وانما هو تدبر آیاته والعمل
باحکامه قال الله تعالی کتاب انزلناه
الیک مبارک لیدبروا آیاته وقال تع
افلا یتدبرون القران واز حضرت
علی بن الحسین علیهما السلام منقولست

تکرار مینمودند تا آنکه صبح میشد کفتم اوصاف
لبت تکرار خواهم کرد کفت لعل من قند است
ذکر او مکرر خوشتر است **فصل** بدانکه
جایز است آیه آیه خواندن بدون ترتیب
و مکروهست قطع کلام بمکالمه و خنده
عبث در حین تلاوت و بعضی در حمامات
و طرق و شوارع تلاوت را مکروه دانسته اند
و همچنین در مواضع حاجت و در خانه
که استنجا میکردند پس کسیکه از روی
تنبه و آکاهی و تفکر و تدبر قران خواند
در کلستانها و فیض بر دلش بر روی

از عقل

عقل او مفتوح کرده باشد در هر صفحه
از صفحات قرانی که نظر کند کلستانی از
شقایق حقایق و چراغی از انوار لطایف
معارف هدایت برایش مهیا کرده اند
بوی جان میاید از باد صبا و محفلی مملو
از دوستان و بر کزیدکان خدا برای
انس و الفت و نشانیده اند انواع
نغمهای روحانی و عقلانی برایش
حاضر ساخته میزبانش خدا و ندیمانش
و مصاحبانش انبیا و صدیقین در چنین
بزمی اکر کسی از شادی بمیرد و حشت چرا

کرد فصل در آنکه باید قاری را بقدر وسع
کما هو حقه ملاحظه نماید و در وقت
خواندن آیه و فقرهای و قالت الیهود
عزیر ابن الله و قالت النصاری المسیح ابن الله
و قالت الیهود ید الله مغلولة و امثال ذلک
باید صوت را آهسته نماید و بلند نخواند
و چون حضرت امام رضا علیه السلام در
خراسان میان رخت خواب میرفتند تلاوت
بسیار میفرمودند چون بایه میرسیدند
که در آن ذکر بهشت یا دوزخ بودی
میگریستندی و از خدا سؤال بهشت

و استعاذه از جهنم مینمودند و در سورهٔ
قل یا ایها الکافرون بعد از کافرون
آهسته میگفتند یا ایها الکافرون
و چون از سوره فارغ میشدند سه
مرتبه ربی الله و دینی الاسلام میگفتند
و بعد از سوره و التین بلی و انا علی ذلک
من الشاهدین و بعد از سورهٔ قیمه
سبحانک اللهم بلی و بعد از تمام سورهٔ
فاتحه الحمد لله رب العالمین فصل
در بیان استعاذه است بدانکه استعاذه
بخدا از شر شیطان رجیم به پروردگار

رحمن و رحیم مرقای این ضرور است
چه مادامیکه مزرع سینه بی کینه خود را
از خاک و خاشاک دشمن دیرینه پاک
و پاکیزه نسازد نمی تواند که تخم محبت دوست
بیقرینه را در اینجا بکارد و به آب موالات
اولیاء خود آبیاری کند از این
دشمن مشو غافل که ناگاه کمین بگشاید آید
بر سر راه بدامش افتی و بدنام کردی چه
بدنامی که دشمن کام کردی بلکه استعاذه
باید کرد از هر چیزی که مشغلی غیر خدا
میسازد مثل شهوات نفس اماره

دیو بدان

و موید آن است حدیث شریف نبوی
که فرمودند اعدی عدوک بین
جنبیک نفس از درون دیو بیرون
زند بهمان مکران دو رهزن پرحیله
چون کم بیند دواعی نفس انسانی را شباهت
بشیطان که حضرات ائمه معصومین
علیهم السلام از شر آن پناه بخدا برده اند
و اینهائیکه غیر معصومند از شر چنین نفس
استعاذه میجویند مولوی نفس ما هفت صد
سر است و هر سری از فراز عرش تا تحت
الثری و ایضا در این معنی گفته اند

تا عنایت ز نفس کوته نیست یک
اعوذت اعوذ بالله نیست بلکه او پیش
صاحب عرفان نیست الا اعوذ بالشیطان
گاه گوئی اعوذ که لا احول لیک فعلت بود
مکذب قول سوی خویشتت دواسبه میتاز
بر زبانت اعوذ میخوانند وجمعی از علمای
اعلام استعاذه در وقت شروع قرائت
سنت گفته اند وبعضی واجب دانسته اند
ودر جهر واخفات در غیر نماز تابع
قرآئت است علی المشهور وبعضی جهر قائل
شده اند بجهة اظهار شعار قرآئت

واسکات سامع وبعضی بالعکس نظر بحرمت قرآن
خواندن اقوی استعاذه سنت است چون
نماز اخفات وجهر شرط قرآئت علت است
واین بیش موافق عاصم است وبعضی در حال
قرائت استعاذه را از بسمله قطع کردن
را لازم دانسته اند تعظیما لشان الله تعالی
وصیغه آن بمذهب اصح اعوذ بالله
من الشیطان الرجیم وفاقا لبعض النصوص
فصل در بیان بسمله است بدانکه اول
چیزی که حسب الفرمان ملک سبحان قلم خجسته
رقم بر صفحه لوح محفوظ نگاشت بسم الله

الرحمن الرحیم بود و گفته اند که بسمله کلمه ایست
سالبة للذنوب دافعة للکروب ساترة
للعیوب مظهرة للغیوب مفاتح در مفاتح الغیب
مفتوحه در سکاه لاریب بر زنده دلان
عالم روح ابواب فتوح از او است مفتوح
و بسمله جزء سوره است و ترک عمدا موجب
بطلان نماز است باتفاق علمای امامیه
رضوان الله علیهم اجمعین و جناب امیر المؤمنین
علیه السلام فرمودند که هر کس بسمله را
ترک کند ترک کرده است صد چهارده
آیه از قرآن را و وجوب بسمله گفتن که

در اول هر سوره الا در سوره توبه بسبب انکه
این سوره در قتل و قتال با منافقان و عهد
شکنان است چنانچه روایت شده که در اهل
جاهلیت ان بوده که چون میخواستند که
عهدی را که میکردند بشکنند در اول عهد
نامه بسم الله نمی نوشتند و این سوره بنا
ایشان در قتال شده است و قاری مخیر است
اگر ابتدا بعضی یا جزوی از قران بکند
در گفتن و نگفتن بسمله الا در اجزای
توبه که حکم انها حکم سوره توبه است
جزو قران است بسم الله بل آیه از سوره

غیر توبه اند راجع الی خیر کن نظر اما

باسم

اکر آیه بسم الله مصدر باشد مثل الله لا اله
الا هو وهو الاول والاخر بجمله کفتن احسن
واکر مصدر باسم شیطان باشد مثل الشیطان
یعدکم الفقر وانه عدو مضل مبین ترک کردن
اولی است در شروع ان جزء اکر نام
شیطان بود راست بجمله بار است ترک کردن اولی
شیطان بهتر است فصل در بیان طریق
استخاره تسبیح که از مشایخ عظام اذن حاصل
شده است فرمودند که حمد را یکمرتبه
بخوانند و ده مرتبه انا انزلنا باسه بار ذکر

بتعجیل

باسه بار واکر بتعجیل داشته باشد یکبار بعد
از ان یکمرتبه این دعا را بخوانند اللهم
انی استخیرک لعلمک بعاقبة الامور واستشیرک
لحسن ظنی بک فی المامول والمحذور
اللهم ان کان هذا الامر الذی قد عزمت
علیه منا قد نیطت بالبرکة اعجازه وبوادیه
وحفت بالکرامة ایامه ولیالیه فخر لی
اللهم فیه خیرة ترد شموسه ذلولا
وتعقص ایامه سرورا پس سه مرتبه

دستور دیکر

بکوید اللهم اما امر فاتمر واما نهی
فانتهی اللهم خر لی فی جمیع اموری

في يمينك وغائبة بعدما ان تسجرا كرد
با ما بعد جفت جفت بشمارد اكر ايك ايد
نيك است واكر دو ايد بد است قد تمت

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي هدانا الى الايمان ورزقنا
مجاورة بيته وتلاوة القران والصلوة
على نبيه الذي ارسله بالدلائل
والحجج وانزل عليه قرانا عربيا غير ذي
عوج محمد خير خلقه وخاتم النبيين
واله واولاده الطاهرين اما بعد
چنين گويد افقر العباد الى الغني محمد ابن علي

ابن

ابن محمد الحسيني كه اين رساله ايست مختصر در بيان
تجويد قران وما يتعلق به ومرتب است بر مقدمه
وشش باب وخاتمه اما مقدمه مشتمل است
بر دو بحث اول در تفسير الفاظ كه محتاج
اليها است بدانكه حروف را زبان گير مخرج
تكيه كرده ومبدا شش ان ست ومخرج
حرف موضعيست كه ان حرف از ان موضع
بيرون ايد وطريق شناختن وي
انست كه حرف را ساكن كردانند وهمزه
بر سروي افزايند وتلفظ كنند پس
هر موضعي كه ان حرف بر ان موضع قراره

کیرد ان موضع مخرج ان حرف باشد وصفت
حروف عبارتست از عارضی که حروف بان
ممتاز شود از حرف دیگر اگرچه متحد
باشد در مخرج مثل الاطباق والانفتاح وتجوید
در لغت خوب کردنست ودر اصطلاح ادا
کردن هر حرف را از مخرج که مخصوص اوست
با صفاتی که مخصوصند بان حرف تا ممتاز
شوند حروف متقاربه که نزدیکند
باهم در مخرج مثل ت ث س وحروف
متجانسه که متحدند در مخرج ومتغایرند
در صفت مثل ت ط د بحث دوم

در بیان آنکه واجبست خواندن قران
بتجوید بدانکه نزد ارباب بصیرت ظاهر ومبرهن
است که بعد از معرفت اصول دین واجب
ترین فریضها تمام است وان درست
نیست مگر بخواندن قران بر وجهی که
خالی باشد از لحن وان میسر نیست الا
بعد از شناختن حروف تهجی ومخارج
وصفات ان وامتیاز کردن حروف را
از یکدیگر وبدانکه لحن بر دو قسمست
جلی وخفی اما لحن جلی انست
که در کلمه یا در اعراب ان تغیر واقع

شود واین همه کس را معلوم باشد خواه
قاری باشد یا غیر قاری ولحن خفی
آنستکه حرف از مخرج خود ادا نشود
و باخلال در صفات وی حاصل شود
واین معلوم نشود الا کسی را که فرا گرفته
باشد قرآن را از استاد ماهر و مدتی
مدید تعب کشیده و در ادای اشمام و اتقان
و تحقیق و تسهیل و ادغام و اخفا و اختلاس
و اشباع کوشیده و مخارج و صفات
دانسته و محافظت حدود آن کرده
و بسیار کسان باشند که این معنی را
ملاحظه

ملاحظه نا کرده و قرآن را از استاد حاذق
فرا نا گرفته از جهل یا تکبری که بآن مبتلا
باشند قرآن خوانند بالحان و پندارند
که طاعتی میکنند و حال آنکه بمعصیتی
گرفتار باشند و در حدیث است که
خوانندهٔ قرآن بالحان و شنونده از هر دو گناه
کارند و قرآن ایشانرا لعنت کند باب
اول مشتمل است بر سه فصل فصل
اول در مخارج حروف بدانکه حروف
تهجی که اصول کلام عرب است بیست و هشت
و بعضی بیست و نه گفته اند والف را

داخل داشته اند و مجموع این حروف
از سه موضع بیرون اید اول حلق که
عبارت است از قصبهٔ شش که انرا نای گویند
دوم دهن سیم لب و بن دندانها
و بعضی مخارج حروف را سه گفته اند
اما حلق را سه مخرج و حروف ان شش است
بقول اول که اصح است و هفت است
بقول دوم مخرج اول ابتدای حلق است
از جانب شش و ان مخرج همزه و ها است
بقول اول و الف نیز بقول دوم مخرج دوم
میانه حلق است و ان مخرج عین و حا است

بترتیب

بترتیب مخرج سیم اخر حلق است و ان
مخرج غین و خا است هم بترتیب و این
شش حرف را حلقی خوانند و اما دهن
ده مخرج است و حروف وی هجده است
و این دایر است بر چهار موضع از زبان بن
زبان و میان زبان و کنار زبان و زبان
با ملاقات و کام و دندان بدانکه اکثر
ادمیان را دندانها سی و دو باشد
و بر چهار قسم است اول ثنایا که جمع ثنیه است
و ان چهار دندان پیش است دو
پایین و دو بالا دوم رباعیه که

جمع رباعیه است وان نیز چهار است
دوان زیر و دو بالا پهلوی ثنایا
انچهار جانب سیوم انیاب که جمع ناب است
وانرا دندان نیش خوانند وان نیز چهار است
دوان زیر و دو بالا ان پهلوی رباعیات
چهارم اضراس که جمع ضرس است واین
بر سه قسم است اول ضواحک که جمع
ضاحک است وان نیز چهار دندان است
دوان زیر و دو بالا انچهار پهلوی
انیاب دویم طواحن که جمع طاحن است یعنی
دندانهای اسیا وان دوازده است از

هر طرف

هر طرف شش سه از زیر و سه از
بالا انچهار پهلوی ضواحک سیوم نواجذ
که جمع ناجذ است وان دندان عقل
گویند و نزدیک ببی سالگی بیرون اید
وبعضی مردمان را اصلا بیرون نیاید
وان چهار دندانست از هر طرف
دو یکی زیر و یکی بالا انچهار
پهلوی طواحن مخرج چهارم
بر زبانست با انچه بالای اوست
از کام واول ملازه بسوی حلق
وان مخرج قاف است پنجم نیز بن زبانست انکه

از مخرج قاف زیرتر با آنچه بالای اوست
از کام و آخر ملازه بسوی دهن و آن
مخرج کاف است و این دو حرف را لهوی
گویند زیرا که از لهات خیزند و آن گوشت
پاره ایست آویزان محاذی حلق
که بپارسی ملازه گویند مخرج ششم
میان زبانست با آنچه بالای اوست
از کام و آن مخرج جیم و شین و یاست
بشرطی که حرف مد نباشد بترتیب از
آنجانب حلق و بعضی شین را مقدم
داشته اند و این سه حرف را شجری خوانند

و شجر شکاف دهن را گویند که عبارت
از میان دهن است مخرج هفتم کناره
بن زبانست از هر طرف که باشد با آنچه
پهلوی وی است از دندانهای اسیاوان
مخرج ضاد است و آن را ضرسی و حافی
خوانند زیرا که حافه کناره زبانست
مخرج هشتم کناره زبانست از آخر مخرج
ضاد تا سر زبان با کام چندانکه برابر
ضاحک و ناب و ثنیه و رباعیه است
از هر دو جانب و آن مخرج لام است
مخرج نهم نیز کناره زبانست اندکی فروتر

از مخرج لام با آنکه نزدیک و پست از
کام بالاتر از ثنایا و آن مخرج نون است
مخرج دهم بعضو از سر زبانست با اندکی
از بالای زبان و از کام اندکی که در
برابر ثنایا بالا افتد و آن مخرج راست
و بعضی گفته اند که این هر سه حرف از
یک مخرج است و این هر سه حرف را الثوی
و ذلقی خوانند زیرا که لثه گوشت بن
دندانست و ذلق کناره هر چیزیست مخرج
یازدهم سر زبانست با بیخهای ثنایای
بالا چنانکه سر زبان اندکی بکام نزدیک

بود

شود و آن مخرج دال و تا و طا بود چنانکه
تاء اندکی بالا از مخرج دال بود و مخرج
طاء اندکی بالاتر از مخرج تا بقول بعضی
و این حروف را نطعی نامند و نطع سقف
دهن و شکافهای کام بالا است مخرج
دوازدهم سر زبانست و میان ثنایای
زیرین است چنانکه اندکی گشاده میان زبان
و دندان نماید و آن مخرج زاء و سین و صاد
و این حروف را اسلی خوانند و اسله باریکی
سر زبانست و مخرج سیزدهم پشتی سر زبانست
با پشتی سر ثنایای بالا و آن مخرج ثا و ذال و ظا است

و این حروف را شفوی و ذولقی خوانند زیرا
که ذلق و ذولق تیزی سر زبان است
مخرج چهاردهم اندرون لب زیرین است
با سرهای دندانهای بالا و آن مخرج فا است مخرج
پانزدهم میان دو لب است چنانکه برهم
نشیند و آن مخرج با و میم است اما با
از تری لب خیزد یعنی از کنارهای تر
لب از اندرون لب و میم از بیرون
پس اگر لب تر نشود با را نتوان درست
گفت بلکه با که بلفظ پارسی است گفته
شود و اگر لبها برهم ننشیند مخرج واو است

که حروف مد نباشد و این چهار حرف از
حاصل شود و از این جهت ایشان را شفوی
گویند مخرج شانزدهم خیشوم است یعنی سوراخ
بینی که غنه از آن بیرون می‌آید و آن
مخرج میم است که ساکن و نون ساکن بود
که از حروف فرو عند و تنوین همان
نون ساکن است الا آنکه او را در کتاب
صورتی نیست و در وقف ساقط است
و نباشد الا در آخر کلمه و این حروف را
غنوی گویند زیرا که غنه او از
که از خیشوم بیرون آید و این معنی

ظاهر کرده در گفتن حروف مد گوئیم
در حالت اخفا یا ادغام مخرج هفدهم
جوف است که الف و واو ساکن ماقبل
مضموم و یاء ساکن ماقبل مکسور از آن
بیرون می آید و از این جهت ایشان را جوفیه
گویند و حروف مد و لین و هوائیه نیز
باشند زیرا که آواز بایشان کشیده
میشود بی مشقتی ولیکن الف و یاء مد
از هوای دهن بیرون آیند و از هوای
لب ارتفاع صوت در الف بیشتر باشد
پس معلوم شد که مخارج حروف هفده است

و بعضی شانزده گفته اند و مخرج هفدهم را
اعتبار نکرده اند **فصل دویم** در صفات
حروف و مشتمل است بر سه بحث بحث
اول در صفات لازمه مشهوره حروف را
و آن نوزده است اگرچه صاحب شاطبی شانزده
گفته بنا بر آنکه حروف مد و لین را یکی
اعتبار کرده است و آن این است جهر
و همس شدت و رخاوه میان شدت و رخاوه
اطباق و انفتاح استعلا و استفال مد
لین اعتدال صفیر تفشی انحراف تکریر
استطاله قلقله غنه اما جهر بر دو شعبه

آواز بود و حروف او هیجده است بقول
اوّل و نوزده است بقول دیّم و مجموع آن
ظلّ قوّ ربض اذ غزا جند مطیع و این
حروف را مجهوره گویند زیرا که در تلفّظ
ایشان آواز برداشته میشود بجدّیکه
نفس بسته میشود و همس آواز نرم بود و حروف
وی ده بود مجتمع در این قول حثّت
کسفه شخص و این حروف را مهموسه گویند بجهت
آنکه در اداء ایشان آواز نرم بیرون
می آید و بستگی پیدا نمیشود و همس و جهر
ضدّ یکدیگرند و شدّت عبارتست از

قوّة آواز و امتناع آن در جریان و
حروف وی هشت است مجتمع در
این قول اجدت کقطب و این حروف را
شدید و مشدّد گویند زیرا که در
مخرج خود سخت شوند چنانکه در گفتن
آن غایب قوّة آواز کشیده نمیشود بالکلیّة
اگر ساکن باشند در مخرج مشدّد
میشوند مثل الحجّ و رخاوة سستیست
و جریان آواز در حروف و باسانی
شود و حروف وی شانزده است
بقول دیّم مجتمع در این قول در این

حروف وای اختلاف است حس شخص هر فظ غض
ثذ ی این حروف را رخوه و رخاوه کویند
زیرا که در تلفظ ایشان اواز بستی بردن
اید و توان کشید نفس تنکی نکند و میان
شدة و رخاوه نه چنان قوی که شدید
شود نه اینچنین که رخوه کویند و این
پنج حرفست که مجتمع در این قول لن عمر و اطباق
پوشیدنست و حروف وی چهار است
مجتمع در این قول صض طظ و این حروف را
مطبقه و منطبقه نیز نامند از جهت آنکه
در تلفظ با ایشان زبان چون طبقی شود

و کام

و کام بالا که برابر اوست می پوشد و اما
انفتاح کشاده شدنست ضد اطباق و حروف
وی غیر حروف اطباقست و این حروف
بیست و چهار است بقول اول و این حروف را
منفتحه کویند زیرا که در تلفظ با ایشان
زبان از کام کشاده میشود و کام بالا را نمی
پوشاند و استعلاء طلب بلندی کردنست
و حروف وی هفت است مجتمع در این
قول قط خص ضغط و این حروف را مستعلیه
کویند از جهت آنکه در تلفظ با ایشان
زبان میل بر بالا میکند و استفال

میل بپائین کردنست مثل استعلای حروف
دیگر حروف استعلاء است و این هفت ویک
حرف بقول اول و این حروف را مستفله
گویند از جهت آنکه در تلفظ با ایشان زبان
میل به پائین میکند و مد کشیدن نسبت حروف
دیگر سه است واو ساکن ماقبل مضموم و یای
ساکن ماقبل مکسور و الف مطلقا و ایشان را
حروف مد گویند زیرا که در تلفظ با ایشان
کشیدن صوت لازم بود و لین نرمیست
و حروف دیگر دو است واو و یاء که ساکن
باشند و ماقبل مفتوح و این هر حرف را
بوجه

حروف لین گویند از جهت آنکه در
تلفظ با ایشان آواز نرمی حاصل شود
و اعتلال تغییر دادنست و تصرف کردن
تا آنکه بدرجه صحت برسد و حروف
دیگر مجتمع اند در ترکیب آوی و این
حروف را حروف علت گویند زیرا
که در ایشان تصرف بسیار باید کرد
تا بدرجه مقصود برسند مثل حذف
و قلب و تسهیل چنانکه بیمار را معالجه
گوناگون باید کرد تا صحت یابد و صغیر
هست کردنست یعنی موجود است و آن

عبارت از صوتی بود که از میان دندان
شنوده شود و این سه حرفست زای سین
صاد و ایشان را حروف صفیر از جهة آن
گویند که از تلفظ با ایشان آوازی بیرون
میاید از میان دندان و سر زبان و تفشی
از هم پاشیدن و پهن شدن است و حرف
وی شین است و بس و بعضی بر آنند که
حروف تفشی خوانند از جهة آنکه
در مخرج پراکنده و پهن میشود تا غایتی
که بمخرج طا میرسد از جهة آنکه در تلفظ
بان در میان کام و زبان بادی پراکنده
میشود

میشود و انحراف میل کردنست و راء و لام
حرف او است و ایشان را منحرف گویند از
جهة آنکه در تلفظ با ایشان زبان بجانب
درون کام میل میکند یا آنکه از مخرج خود
میل بکنارهٔ زبان میکند و بصریان بر آنند
که لام منحرف و بس و تکریر دو باره
گفتن است و حرف وی راست و بس
و انرا باین خوانند از بهر آنکه در تلفظ
دو باره گفته میشود در حال سکون و در
تلفظ بر آمیختن به زبان میل زند پس
احتیاط باید کرد که دو باره گفته نشود

واستطالت طلبی را ادا کردن وکشیدن است
وصف وی ضاد است و وی موصوف باین
صفت نیز آنکه بروی در تمام مخرج کشیده شود
و تلفظ بان نتوان کرد الا بعدان مستغنی شد به
ودیگر آنکه در مخرج دراز میشود تا آنجا یی
که بمخرج لام میرسد با آنکه در رفتن درازی
داده و قلقله جنبانیدن است و حروف
وی پنج است مجتمع در این ترکیب قطب
جد و ایشانرا حروف قلقله خوانند از
جهت آنکه در حال سکون در مخرج جنبش
والا ظاهر نگردد وغنه آوازیست که از
خیشوم

خیشوم بیرون آید و میم و نون ساکن را حروف
غنه نامند چنانچه معلوم شد بحث دوم
در صفات غیر مشهوره مثل ضغط که فشردن است
و حروف قلقله را مضغوط خوانند زیرا که در
حالت وقف بر ایشان فشردن لازم بود چنانکه
آوازشان حاصل شود و غیر حروف مضغوطه را
ساکن گویند و ذلاقه کناره چیزی است و حروف
وی شش است ر ن ل ب ف م و ایشان را
مذلقه گویند که سه حرف اول از کناره
زبانست و سه حرف آخر از کناره لب چنانکه
معلوم شد و ضد ذلاقه را مصمته گویند

یعنی این بی حرکت عضوی بحث سیم در صفات
حروف مثل حرکات یعنی فتحه و ضمه و کسره و اشباع
و وقف و روم و اشمام و اسکان و تفخیم و ترقیق
و اختلاس و اما المد و قصر و توسط و تحقیق
و تسهیل و ابدال و حذف و ادغام و اظهار
و اخفا و قلب فصل سیم در آنکه هر حرف
از حروف هجا چند صفت دارد از صفات
لازمه مذکوره بدانکه همزه را هشت صفت دارد
جهر شدت انفتاح استفال اصمات
سکون نبر با را هفت صفت است جهر شدت
انفتاح استفال قلقله ضغط ذلق تا را
شش صفت

شش صفت است همس شدت انفتاح استفال
سکون صمت ثا را هفت صفت است همس رخاوت
انفتاح استفال صمت سکون نفث جیم را
نیز هفت صفت است جهر شدت انفتاح
استفال قلقله ضغط صمت حا را نیز
هفت صفت است همس رخاوت انفتاح استفال
سکون صمت بحه خا را هفت صفت است
همس رخاوت انفتاح استعلا سکون صمت
حرف دال را نیز هفت صفت است جهر شدت
انفتاح استفال قلقله ضغط صمت
ذال را شش صفت است جهر رخاوت انفتاح

استفال سکون صمت د ا هفت صفت است
جهر بین الشدة والرخاوه وانفتاح استفال
انحراف تکریر ذلق سکون ذ ا هفت صفت است
جهر رخاوه انفتاح استفال صفیر صمت
سکون س را هفت صفت است همس رخاوه انفتاح
استفال صفیر سکون صمت ش را هفت صفت است
همس رخاوه انفتاح استفال تفشی سکون
صمت ص را هفت صفت است همس رخاوه
اطباق استعلاء صفیر سکون صمت
ض را هفت صفت است جهر رخاوه اطباق
رخاوه استعلاء استطالت سکون صمت

ط را

ط را هفت صفت است جهر اطباق شدت
استعلاء قلقله ضغط صمت ظ را شش
صفت است جهر رخاوه اطباق استعلاء
سکون صمت ع را شش صفت است جهر
بین الشدة والرخاوه انفتاح استفال سکون
صمت غ را شش صفت است جهر رخاوه
انفتاح استعلاء سکون صمت ف را
هفت صفت است همس رخاوه انفتاح
استفال تفشی سکون ذلق ق را هفت
صفت است جهر شدت انفتاح استعلاء
قلقله صمت ضغط کاف را هشت صفت است

همس شدت انفتاح استفال سکون صمت

لرا هفت صفت است جهر بین الشدة والرخاوة

انفتاح استفال انحراف سکون ذلق م را

هفت صفت است جهر بین الشدة والرخاوة

انفتاح استفال غنه سکون ذلق ن را

هفت صفت است بعینه و را ده صفت است

جهر بین الشدة والرخاوة انفتاح استفال

مد لین اعتدال سکون صمت خفا ها را

هفت صفت است همس رخاوة انفتاح استفال

سکون صمت خفا یا را ده صفت است

جهر رخاوة انفتاح استفال صمت

خفا

خفا مد لین اعتدال ساکن یا بود

در بیان مد و قصر بدانکه مد در لغت کشیدن است

وقصر ضد آن و در اصطلاح کشیدن حرف مد

ولین است زیادتر آن کشیدن که طبیعی ایشانست

بنابر سببی وانرا مد فرعی و غیر طبیعی خوانند

وقصر ترك آن زیادتیست که عبارت از مد

طبیعی و ذاتی است وان بقدر یك الف باشد

واین باب مشتمل است بر دو فصل فصل اول

در بیان مد که در حرف مد واقع است

بدانکه حرف مد سه است الف و واو

ساکن ما قبل مضموم و یای ساکن ما قبل مکسور

چنانکه گذشت و سبب مدّ همزه است یا سکون که بعد
از حرف مدّ واقع شود و هر یک بر دو قسم است زیرا
که حرف مدّ و همزه یا در یک کلمه‌اند یا آنکه حرف مدّ
در آخر کلمهٔ اولست و همزه در اوّل کلمهٔ بعد و همچنین
سکون یا لازمست یعنی ثابت در حالت وقف
و وصل یا عارضیست که بسبب وقف یا ادغام عارض
می شده است امّا قسم اوّل که همزه و مدّ در
یک کلمه باشد دو نوع است زیرا که همزه قبل از
حرف مدّ واقع شده است یا بعد از نوع اوّل را
همه کس بقصر خوانند مگر ازرق از ورش که
بمدّ خوانند علی مثال آمَنَ و ایمان و اوتو

دوم را

دوم را همه کس بمدّ خوانند امّا بتفاوت و آنرا
مدّ متصل و مدّ واجب نامند مثل جآء و جیٓء
و سوٓء امّا قسم دوم که حرف مدّ در آخر
کلمهٔ اوّل باشد و همزه در اوّل کلمهٔ دوم مثل
بمآ أنزل و قالوٓا آمنّا و فیٓ أنفسهم و این قسم را
مدّ منفصل و جایز خوانند بعضی قرّاء بمدّ
خوانند و بعضی بقصر امّا سکون که سبب مدّ
سکون لازمیست مدغم یا غیر مدغم مثل
صآخّة و تحآجّونّی و ق والقرآن و همچنین
حروفی که در اوایل سور واقع شده و در تلفظ
بسه حرف ادا میشود و ما قبل حرف آخر حرف

باشد واین قسم را مدّ لازم خوانند وجمیع بمدّ
خوانند بی تفاوت واما نزد بعضی در سکون
مدغم زیادتر باید کشیدن اما قسم چهارم
که سبب مدّ سکون است بسبب وقف یا ادغام عارض
مثل الْبَابَ وَيُؤْمِنُونَ ونَسْتَعِينُ وقَالَ لَهُمْ
وَيَقُولُ رَبَّنَا وفِيهِ هُدًى بقراءت بعضی مثل
سُوءٍ واین قسم را مدّ عارض نامند ودر
این وجه سه قسم است جایز است طول وتوسّط
وقصر پس اگر حرف ساکن در اوّل مفتوح
بوده باشد مثل يُؤْمِنُونَ در آن سه وجه
بیشتر جایز نباشد واگر مکسور بوده باشد

مثل یومِ الدّینِ چهار وجه جایز باشد سه
مذکور و چهارم روم با قصر و در روم
جایز نباشد الّا قصر زیرا که وقف بروم
در حکم وصلست و اگر حرف ساکن در
اوّل مضموم باشد مثل نستعینُ در آن هفت
وجه جایز است سه وجه سکون و یک وجه
روم و سه وجه اشمام در حکم سکونست
چنانکه در حکم اعرابست فصل دوم
در بیان مدّی که در حرف لین میباشد
و آن واو ساکن است یا یای ساکن که ما قبل
ایشان مفتوح بوده باشد و سبب همزه است

با سکون چنانکه معلوم شد و همزه یا در
میان کلمات باشد یا در آخر کلمه پس اگر همزه در میان
کلمه باشد مثل سوءٍ و کهیئة و استیاس
و لا تیأسوا احمد در اینجا بقصر خوانند مکی
از رق از ورش که بعد طول و توسط
خوانند الا در سوآت که بقصر نیز خوانند و اما
در موئلا در الکهف و الموؤدة در تکویر
نخوانند الا بقصر مثل در یکران و اگر همزه در
آخر کلمه باشد مثل سوءٍ و شیء از رق از
ورش دو وجه باشد طول و توسط وقفا
و وصلا و حمزه از رق مد وجه است طول و توسط

و هم

و قصر در حالت وقف بسکون یا باشمام اما در
حالت وصل یا وقف بروم جایز نباشد الا
قصر و اگر سبب مد سکون باشد عارضی یعنی
سکون وقفی مثل خوف و بیت همه کس را سه
وجه جایز باشد طول و توسط و قصر و اگر
سبب مد سکون لازمی باشد مدغم مثل هٰتین
در قصص و اللذین در فصلت بقراءت
ابن کثیر یا غیر مدغم مثل عین در کهیعص
و حمعسق دو وجه جایز باشد طول و توسط
نزد جمیع قراء و قصر نیز جایز باشد در
نزد بعضی یا بسم در بیان ادغام و اخفاء

و اظهار حرف و مشتمل است بر یک اصل و سه
فصل اصل در بیان ایشان بدانکه ادغام در
لغة فرو بردنست و در اصطلاح حرف اول را
از جنس حرف دوم ساختن اگر نباشد
و ساکن گردانیدن اگر نبوده باشد پس تلفظ
کردن باین دو حرف بر وجهی که یکنوبت
گفته شود مشدد و غرض از ادغام تخفیف است
زیرا که زبان چون نطق دو حرف نماید
باز مراجعت بهمان محل باید کردن در
مثلین و متقاربین بانزدیک بان محل
در متقاربین تا نوبت دیگر نطق نماید
بعینه

بعینه کسی که یکسخن را یکنوبت بگوید باز
اعاده کند و این ثقیل مینماید پس از اینجهة
ادغام میکنند تا زبان پیش از یکنوبت مرتفع
نشود از جهة نطق دو حرف و اظهار ضد ادغامست
و اخفا میان ادغام و اظهار است یعنی نه ظاهر
نه صحیح بلکه از جنس آن دیگر شود و مشدد
گردد فصل اول در بیان اظهار و ادغام
حرفین متجانسین بدانکه چون دو حرف
متماثل یعنی متحد در مخرج و متغایر در
صفات یا متجانس یعنی متحد در مخرج و در
متغایر در صفات متصل شوند باهم خواه

در یک کلمه وخواه در دو کلمه وحرف
اوّل ساکن باشد وحرف مدّ نباشد ادغام
حرف اوّل در حرف دوم واجب باشد نزد جمیع
قرّاء مثل یُوَجِّههُ واَلَّیلِ وحصدتُم وما لم تستطِع
عَلَیهِ وقد دخلوا وقد تبیّن وفلمّا اثقلت دعوا
ربّهما اذ ظلمتم امّا در مثل احطتُ وفرّطتُ
وبسطتَ ادغام تامّ نباشد بلکه اطباق حرف
که از صفات طا اند باید گذاشت بحال خود
یعنی زبان را بکام بالا منطبق باید کرد انید
پس تا را تلفظ باید کردن واما در حرف مدّ مثل
قالوا واقبلوا وفی یوسف ادغام مطلقا جایز
نباشد

نباشد زیرا که مدّ بمنزلهٔ حرکت است واما اگر حرف
در متماثلین ومتجانسین متحرّک باشد مثل یذرؤکم
ورزقهم فقال لهم وقال ربکم عمر بصری از ابی عمری
ویعقوب خلاف عنه بادغام خوانند وباقی قرّاء
باظهار لاجرم در ادای آن ملاحظهٔ تمام باید
کرد تا از یکدیگر ممتاز شوند بتخصیص حروف حلق
وشفه وحروف علّه مثل لا ابرح حتّی ومن
یبتغ غیر ووقع علیهم ونخرج من النار یعلم
ما یسرّون واعلم بمن فیها وقذف فی قلوبهم
وهو وجنوده ومن خزی یومئذ فصل
در بیان احکام نون ساکن وتنوین بدانکه

نون ساکن در وصل و وقف و در لفظ و خط
ثابت است و در میان کلمه و آخر کلمه نیز میباشد
و تنوین در وقف و خط ساقط است و در لفظ و
وصل ثابت و در غیر آخر کلمه یافت نشود چنانکه معلوم شد
و ایشان را نزد حروف هجی چهار حکم است اظهار و ادغام
و اخفا و قلب اما اظهار وقتی است که بعد از
ایشان یکی از شش حرف حلق یعنی همزه و ها و
عین و حا و غین و خا واقع شود خواه در یک
کلمه باشد و دو کلمه و از برای هر یک حرف
سه مثال نموده می شود مثال همزه ینأون
مَنْ آمَنَ عَذَابٌ أَلِيمٌ مثال ها مِنْهُمْ اَنَّ

هَادٍ وَقَوْمٍ هَادٍ مثال عین اَنْعَمْتَ مِنْ
عَمَلٍ حَكِيمٍ عَلِيمٌ مثال حا وَانْحَرْ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ
مثال غین فَسَيُنْغِضُونَ وَاِنْ يَكُنْ غَنِيًّا اَجْرٌ
غَيْرُ مَمْنُونٍ مثال خا الْمُنْخَنِقَةُ مَنْ خَسَفْنَا
مُقِيمٌ خَالِدُونَ مکر ابو جعفر که در غین و خا
اخفا میکند الا در اِنْ يَكُنْ غَنِيًّا در سوره
نسا فَسَيُنْغِضُونَ در بنی اسرائیل و الْمُنْخَنِقَةُ
در مائده که نیز در این کلمات اظهار میکند
اما ادغام وقتی است که ایشان در آخر کلمه
باشند و بعد از ایشان یکی از حروف یرملون
واقع شود اما در را و لام ادغام بلا غنه است

ودر باقی مع الغنه مگر خلف از حمزه که در واو
و یا بی غنه میکند و بعضی نقل کرده اند
از ابی جعفر در را و لام نیز وجه ادغام
بلا غنه و مع الغنه و اظهار و از برای هر یک
از حروف سته در مثال نموده میشود یا وَمَن يَقُل
يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ را مِن رَّبِّكُم غَفُورًا رَّحِيمًا
م مِن مَّالِ اللهِ مِنكَ مَا بَعُوضَةً ل مِن لَّدُنْهُ
هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ و مِن وَاقٍ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ
ن مِن نَّارٍ مِن حِطَّةٌ نَّغْفِرْ لَكُمْ بدانکه اگر
نون و واو با نون و یا در کلمه واحده واقع
شوند مثل صِنْوَانٌ وَقِنْوَانٌ وَالدُّنْيَا وَبُنْيَانٌ

البته اظهار باید کرد تا مشتبه بمضاعف
نشود مثل صِنْوَانٌ وَبُنْيَانٌ اما قلب یعنی بدل
کردن حرفی بحرف دیگر و آن وقتیست که بعد
ایشان با واقع شود در یک کلمه یا دو کلمه
که قلب بمیم باید کردن پس اخفا مع الغنه
مثل أَنبِئْهُم وَمِن بَأْسِ اللهِ وَصُمٌّ بُكْمٌ و اما
اخفا وقتیست که یکی از پانزده حرف
باقی بعد از ایشان واقع شود و اخفا نیست
الا مع الغنه و از برای هر یک سه مثال
نموده میشود ت أَنتُم مَن تَابَ جَنَّاتٍ تَجْرِي
ث عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ مِن ثَمَرَةٍ ص

ثُمَّ ج يُنجِي مَن جَاءَ عِشَاءً جَزَاءً د أَندَادًا
مِن دَافِقٍ كَأسًا دِهَاقًا ذ وَأَنذِرهُم مِن
ذَٰلِكَ حَكِيمٌ ذَٰلِكَ ز مُنزَلًا مَن زَكَّيهَا
مُبَارَكَةٍ زَيتُونَةٍ س مِنسَاةٍ قَدَرٍ مِن سَبَإٍ
خَالِصًا سَائِغًا ش أَنشَأنَا مِن شَجَرٍ قَصَبًا
شَكُورًا ص يَنصُرُ مِن صَلصَالٍ بِحَاصِرٍ
ض مَنضُودٍ مَن ضَلَّ مُسفِرَةٌ ضَاحِكَةٌ
ط المُقَنطَرَةِ مِن طِينٍ صَعِيدًا طَيِّبًا ظ
ظِلًّا ظَلِيلًا ف أَنفُسِهِم مِن فَضلِهِ
مِنهَا ق يَنقَلِبُ مِن قَرَارٍ سَمِيعٌ قَرِيبٌ
ك مِنكُم مِن كِتَابٍ كَرِيمٌ فصل سیوم

در بیان احکام

در بیان احکام بدانکه میم ساکن را نزد حروف
تهجی سه حکمست اول ادغام با غنه نزد
میم خواه در یک کلمه باشد در دو کلمه مثال ادغام
نون ساکن در میم مگر آنکه غنه میم بیشتر
میباشد و در جمیع میمات مشدده این حکم ثابت
مانند یعمر و دمر و صم واما چنانکه در میمات
معلوم شد در ادغام مثلین دوم اخفا
با غنه نزد با مثل وَمَن يَعتَصِم بِاللهِ وَأَنتَ
رَبَّهُم بِهِم واظهار نیز جائز است اما اخفا
وجه اولست نزد ابی عمرو دانی و صاحب
شاطبی سیوم اظهار نزد باقی حروف

در یک کلمه یا دو کلمه مثل الحمد لله انعمت وهم
عذاب معکم انما تقضیض نزد فاء و واو که
الفهاد بیشتر باشد باید کردن چون نمدّهم
فی طغیانهم و علیهم ولا الضالین اما ملاحظه
تمام باید کردن تا متحرک نشود باب چهارم
در تفخیم و ترقیق حروف واین مشتملست
بر یک اصل و سه فصل اصل در تعریف
اینها بدانکه ترقیق عبارتست از ضعیف
کردانیدن حرف و تفخیم فربه کردانیدن حرف
یعنی آنکه دروی زبان بطرف کام بالا کشش
دهند و در تلفظ برآء یا لام چنانکه او از سبب

غلیظ شود لاجرم بنا براین گفته اند که تفخیم
و تغلیظ هر دو بیک معنی اند مگر آنکه تفخیم را
بیشتر در راء استعمال کنند و تغلیظ را در لام
واصل در راء تفخیم است و ترقیقش با سبب کسره است
یا یاء ساکن بدلیل آنکه چون کسره زایل شود
بسبب وقف بسکون ترقیق نیز زایل شود مثل اصحاب النار
کنند وقف بسکون تفخیم باید کردن واصل در لام
ترقیق است و تفخیمش بر آنست که در والله ما قبل مفتوح
یا مضموم واقع شود که نیز در جمیع قراءت یا آنکه لام مفتوح
بعد از ضاد یا طا یا ظاء ساکن یا مفتوح واقع شود
کلمات قرآن اند وش تفخیم از لام کنند چنانکه مطلع الشمس

فصل در بیان تفخیم و ترقیق است بدانکه هر راء که
یا متحرکست یا ساکن و متحرکها یا مفتوح است یا مضموم یا
مکسور است و ساکن ما قبل آن یا مفتوح است یا مضموم یا مکسور
یا ساکن پس اگر راء مکسور باشد یا ساکن ما قبل
مکسور بکسره لازمی یا ساکنی که ما قبل آن یاء
ساکن باشد در این سه حالت ترقیق باید کردن
مثل کریم و فرعون و خبیر در حالت وقف
بسکون مگر آنکه راء ساکن ما قبل مکسور که بعد
از او حرف مستعلیه واقع شده باشد مثل
قرطاس و مرصاد و فرق که تفخیم باید کردن
جهت حرف استعلا و در فرق نیز ترقیق جایز است

جهت

جهت آنکه در میان دو کسره واقع است و اگر راء
ساکن ما قبل مکسور را کسره عارضی باشد تفخیم
باید کرد مثل ارجعوا و رب ارجعون و اگر
راء مفتوح یا مضموم یا ساکن ما قبل مفتوح یا
مضموم مثل ربنا و رب و یرحم و یرجعون تفخیم
باید کردن از برای جمیع قراء مگر از برای
ازرق از ورش که ترقیق باید کردن و هر گاه
ما قبل آن مکسور باشد بکسره لازمی و بعد
از راء حرف استعلا نباشد و در لفظ
اعجمی نباشد مثل آخره و بره اعم از آنکه
در میان کسره و راء حرف ساکن باشد یا نباشد

مگر آنکه حرف ساکن استعلاء باشد غیر خا
مثل فطرا و فطرت الله و مصر که در این صورت
او نیز تفخیم کند   اما اگر کسره لازم نباشد مثل
برسولهم و لربک یا آنکه راء قبل از حرف استعلاء
مثل فرقة و الاشراق و الصراط و اعراضهم
یا آنکه راء مکرر باشد مثل ضرارا و فرارا
و مدرارا و اسرارا یا آنکه در لفظ عجمی باشد
مثل ابراهیم و اسرائیل و ارم علی الاصح
ازرق تفخیم کند و نیز ازرق از ورش ترقیق
کند در راء مذکور در وقف که ماقبل آن
یاء ساکن باشد مثل الخیرات و قدیر و بصیر

مگر آنکه

مگر آنکه لفظ حیران در سوره انعام که در آن
تفخیم و ترقیق هر دو جایز باشد و در لفظ عشیرتکم
در سوره توبه که در آن نیز هر دو وجه جایز
باشد بقول شیخ جزری بدانکه راویان
از ورش در راء منون مفتوح که ماقبل آن
مکسور باشد یا یاء ساکن بهر دو نوع که باشد
مثل شاکرا و مصرا و مهاجرا و نفرا و نصرا و خبیرا
و قواریرا و زمهریرا و مستطیرا در تفخیم
و ترقیق اختلاف کرده اند بعضی مطلقا ترقیق کرده اند
مثل ابی الحسن غلبون و بعضی مطلقا تفخیم کرده اند
مثل ابی طاهر بن غلبون اما جمهور مثل الجعبری ا

وصاحب شاطبی تخصیص کرده اند تفخیم را بآنکه فاصله
باشد میانه راء و کسره بحرف صحیح ساکن و این
شش کلمات است ذِکْراً و سِتْراً و وِزْراً و حِجْراً و اِمْراً
و صِهْراً بدانکه چون وقف کنند بسکون یا باشمام
بر راءی که در آخر کلمه باشد اگر ماقبل آن مکسور باشد
مثل الشاعر و بعضی یا ساکنی که بعد از مکسور باشد
مثل السحر و بکر یا یاء ساکن باشد مثل خبیر و قدیر
یا الف ممالة مثل النار و الابرار ترقیق باید
کردن اگرچه در وصل مضموم یا مفتوح بود
باشد و اگر ماقبل آن یکی از اینها که ذکر کرده
شد نباشد تفخیم باید کردن اگرچه در وصل

مکسور بود باشد و وقف بروم حکم وصل دارد
نظر کنند هر جا که در وصل ترقیق میکرده اند در
حالت روم نیز ترقیق کنند فصل دوم در بیان ترقیق
و تغلیظ لامها بدانکه اصل ترقیق لام است و تغلیظ بنا بر
سببی است مثل مجاورت حرف استعلاء و لکن بباید دانستن
که مصریان تغلیظ لام نکرده اند الّا ورش وقتی
که ما قبل لام یا ما بعد آن یا هر دو جانبش
حرف استعلاء باشد مثل وَلْیَتَلَطَّفْ و صَلَوة
وَخَلَطُوا اما جمهور مثل ابو عمرو دانی
و صاحب شاطبی مشدّد یا غیر مشدّد و ما قبل
آن صاد یا طاء یا ظاء مفتوحه یا ساکنه باشد

مثل صاد مفتوحه الصلوة وصلوة وتصبوا
وساکنه تصلی ویصلیها واصلوها مثال
طاء مفتوحه الطلاق وانطلق وبطل وساکنه
مطلع الفجر مثال ظاء مفتوحه ظلموا وظلمناهم
وظل وساکنه من اظلم واذا اظلم ولا یظلمون
ولکن در مثل یوصل وبطل وظل که لام
در طرف است در وقف دو وجه جایز است
اما تغلیظ اولی است ودر صلصال تغلیظ
روایت کرده اند ولیکن ترقیق اصح است
چنانکه در شاطبیه مذکور است وهم
چنین اگر در میان لام مفتوحه وحرف
ص ط

ص ط ظ مذکوره الف واقع شود ترقیق
وتغلیظ هر دو جایز باشد در حالتی ولیکن
تغلیظ اشهر است مثل فصالا در بقره وان
یصلحا در نساء وافطال در طه وطال
در انبیا وفصال در حدید وهمچنین
ولا صلی در قیمه وفصلی در سبح
اسم وانا صلی در علق لا غیر که
در اخر آیه اند در حالتی ودر مصلی
در بقره در حالت وقف ودر یصلیها
در سبحان الذی ودر واللیل ویصلی
در انشقاق ویصلی در غاشیه سیصلی

در لهب و صالحين و جحاين داشته اند
ولكن دران سه كلمه كه در آخر آيه اند
ترقيق اولى است و در اين شش كلمه ديگر
تغليظ اولى است و در مصلى قيد وقف
كرده شد زيرا كه در وصل ان تغليظ
لام با فتح ان باشد و ترقيق با اماله يعنى
بين مسئله بدانكه جميع ائمه قراء
اتفاق كرده اند بر تغليظ لام الله وقتى
كه ما قبل ان مفتوح باشد يا مضموم مثل قال
الله و رسول الله و اگر ما قبلش مكسور
باشد باتفاق ترقيق كنند مثل الحمد لله

وبسم

وبسم الله فصل سيم در بيان تفخيم و ترقيق
الفات است بدانكه اصل در الف ترقيق است
و تفخيم ان عارضى شود بنا بر انكه بعد از
حرف استعلا واقع شود و بتبعيت حرف
استعلا ان را تفخيم كنند و مراد از تفخيم اينجا
تام گفتن است با اشباع فتحه ما قبل مثل
قال و ظاهر و خالصه و صلح الحاضر
و الغائبين و طال اما اگر ما قبلش حرفى
از حروف مستفله باشد البته ترقيق
بايد كردن مثل امن و ساء و جاءك
و يا آدم او غير ذلك و مراد از ترقيق اينجا

عدم اشباع فتحهٔ ما قبل واو است یعنی قریب بالف
بین بین چنانچه از عرب شنیده میشود و حق
آنست که تفخیم و ترقیق هر دو الف را عارض می
شوند تفخیم بتبعیت حرف استعلا و ترقیق
بتبعیت حرف استفال و فی ذاته از هر دو
و مبراست باید بفخیم دون ترقیق کنایت و کلام وی
بدانکه ها کنایت ها ضمیر است کنایه از واحد مذکر مضموم یا
یا مکسور مع الاشباع مثل وله و مثل علیه و در آن اشباع
کسره اینکه کسره اشباع ضمه او گفته شود
و در کسره یاء و اشباع عبارت بعضی کنند و عدم
اشباع را اختلاس یعنی استعجال کردن

احمر کر

بحرکت بحیثیتی که جزئی از آن کم شود اما در
اینجا ضد اشباع است اما مضموم مع الاشباع
وقتی که ما قبل او مفتوح باشد یا مضموم و ما
بعدش متحرک مثل مَالَهُ و وَلَهُ وانه علیکم
و مکسور مع الاشباع وقتی است که ما قبل او
مکسور باشد و ما بعد او متحرک مثل عَلَى
سَمْعِهِ وَبَصَرِهِ و مضموم بلا اشباع بر دو
قسم است متفق علیه و مختلف فیه متفق علیه
آنست که بعد از های ضمیر حرف ساکن
واقع شود خواه ما قبلش متحرک باشد یا ساکن
مثل بیده الله یعلمه الله و مختلف فیه آنست که ما قبل های ضمیر

باشد و ما بعد آن متحرک مثل فَتَحْنَا وَ اَرِنَا [illegible] و
اٰتَیْنٰهُمَا و خُذُوْهُ فَغُلُّوْهُ زیرا که جمیع قرّاء بضمّه مختلسه
خوانند مگر ابن کثیر بضمّه مشبعه خوانند یعنی بواو ملحق
باد اشباع یعنی بیرون قلم است متفق علیه و مختلف فیه متفق علیه آنست که
بعد از ها کنایه ساکن واقع شود و ما قبلش هم ساکن باشد مثل بِهِ الَّذِیْن
وعلیه الله و مختلف فیه آنست که قبل ها ساکن یا آنکه باشد ما و بعد
متحرک مثل فِیْهِ هُدًی که جمیع قرّاء بکسره مختلسه خوانند مگر
ابن کثیر که بکسره مشبعه خوانند یعنی بیا آماده فِیْهِ مُهَانًا
در فرقان حفص نیز بصله خوانند یعنی بیا آید انکه
بعضی احکام مذکور در بعضی الفاظ مخصوص صریحا
خواهد بود مثل یُؤَدِّهٖ و اَرْجِهْ و یَرْضَهُ چنانکه

در کتب

در کتب قرائت مذکور است باب ششم در
بیان وقف و این باب مشتمل است بر سه فصل
فصل اول در بیان وقف بر اواخر کلمات بدانکه
وقف در لغة بند کردن است و بریدن است و در اصطلاح
بریدن کلمه است از ما بعد وی چنانکه ساکن کرده شد یا
روم کنند یا اشمام و روم در لغة جستن است و در
اصطلاح ضعیف گردانیدن اعراب است بوجهی که
شنونده که نزدیک باشد بشنود و اشمام در لغة
بو یابیدن است و در اصطلاح بهم آوردن دو
لب است بعد از اسکان حرف چنانکه ببیند
دیابد و اشمام بسمع دریافته نشود چنانکه

روم بصر و لیکن اصل در وقف سکون است
زیرا که اخف است و صریح معنی و اصل در حرکات ثلث
جائیست و روم جایز باشد مگر در ضم و رفع و
کسر و جرّ مثل الحمدُ و من قبلُ و ما لکِ و هؤلاءِ
در فتح و نصب جایز نباشد اصلاً مگر نزد نحویان
که جایز است و بعضی جهلا قرّاء در فتح و نصب مشدد
جایز داشته اند ولیکن خطا کرده اند و اشمام
جایز نباشد مگر در ضمّ و رفع و فائدهٔ وقف
بروم و اشمام آنستکه سامع از روم و ناظر
از اشمام معلوم کند که حرکت کلمه که وقف
بران کلمه کرده شده است چه بوده است و باید

دانست که روم و اشمام جایز نیست در سه جا
اوّل در تاء تانیث زیرا که وقفش بها است
و اعراب عارض اما هر جا که بتاء دراز نویسند
و کسی وقف بر سیم کند یعنی بتاء روم و اشمام
نزد ان کس جایز خواهد بود دوم در
حرکت عارضی مثل قلِ ادعوا و قمِ اللیلَ و قلِ
اُوحِیَ و انحرِ اِنّ شانئَکَ زیرا که در اصل
ساکنند و بسبب التقاء ساکنین در وی
اول و بسبب ثقل در وی آخر حرکت عارض
شود سیوم میم جمع مثل انتم و بهم زیرا که
در اصل در میم جمع سکون است و ضمّ عارض

او میشود نه بعض صله بواو بقرائت بعضی
در وصل اگر چنانچه بعد از وی ساکن
نباید کما اگر ساکن بیاید باتفاق متحرک خواهد
شد بحرکت عارض بجهت دفع التقاء ساکنین
امّا در هاء ضمیر مثل اتِهِ و بِهِ و اتینا
و عَلَیْهِ خلاف کرده اند مثل ابی عمرو و دانی
که در هاء ضمیر روم و اشمام نزد او مطلقا
جایز است و بعضی گفته اند که مطلقا جایز
نیست و بعضی تفصیل کرده اند بانکه در هاء
مضموم که ما قبلش مضموم باشد یا واو ساکن
مثل یعلمه و اتوه و نصروه و در هاء مکسور
که ما قبلش

که ما قبلش مکسور باشد یا یای ساکن مثل بِهِ
و فیهِ و علیهِ روم و اشمام هر دو جایز
نباشد و در غیر اینها جایز باشد و بعضی مثل
سبط خیاط تفصیل کرده بانکه اگر ما قبل هاء
ضم یا ساکن است روم و اشمام جایز است
مثل منهُ و بِهِ و صاحب شاطبی قول اول
و سبق او داده فصل دوم در بیان وقف بر بعض
بدانکه چون قاری خواهد که وقف کند بر کلمه از کلمات
قرآن بجهت استراحت نفس یا اختبار یا اطلاع بر وقوف علما
اگر چه بر آن کلمه وقف نباشد مثلا یا بکه بر رسم مصحف وقف کند
مگر همه جماعتی مثل ابن کثیر و ابن ... و کسائی و یعقوب

وقف ایشان بر رسم نیست پس لاجرم باید دا
نستن رسم مصحف از تاء تانیث و مقطوع و موصول
و این فصل مشتمل است بر دو بحث بحث اول
در تاء تانیث بدانکه اسمائیکه در ایشان
در مصحف بتاء دراز نوشته است بیست و پنج
لفظ است یکی رحمت در هفت موضع یرجون
رحمت الله در بقره و ان رحمت الله قریب
در اعراف و رحمت الله و برکاته در هود
وذکر رحمت ربک در مریم والی آثار رحمت الله
در روم و هم یقسمون رحمت ربک و رحمت
ربک خیر هر دو در سوره زخرف دویم
نعم

نعمت در یازده موضع نعمت الله علیکم و ما انزل
در بقره نعمت الله علیکم اذ کنتم در آل عمران
نعمت الله علیکم اذ هم در مائده نعمت الله
کفرا و نعمت الله لا تحصوها هر دو در ابراهیم
و بنعمت الله هم یکفرون و یعرفون نعمت الله
واشکروا نعمت الله هر سه در نحل است و فی
البحر بنعمت الله در لقمان واذکروا نعمت الله
علیکم در فاطر و بنعمت ربک در طور سیوم
امرأت در هر جا که مضاف بشوهر شود و آن
هفت موضع است امرأت عمران در آل عمران
وامرأت العزیز تراود و امرأت العزیز الآن

هر دو دی یوسف وامرأت فرعون در قصص
وامرأت نوح وامرأت لوط وامرأت فرعون هر سه
دی تحریمده چهارم کلمت در بش موضع کلمت
ربك صدقا در انعامده وتمت کلمت ربك
الحسنی در اعرافده وکلمت ربك علی الذین
وکلمت ربك لا یؤمنون هر دو دی یونس
وحقت کلمت در غافرده ولیکن در روم
یونس و در غافر اختلاف کردند پنجم سنت
در بش موضع سنت الاولین در انفالده
سنت الاولین ولسنت الله تبدیلا و
لسنت الله تحویلا هر سه دی فاطرده سنت الله

التی

التی در غافرده ششم لعنت در دو موضع لعنت الله
علی الکافرین در آل عمرانده ان لعنت الله علیه
در نورده هفتم معصیت ایکیدر دو موضع
معصیت الرسول واذا جاؤك ومعصیت الرسول
وتناجوا هر دو در قد سمع اللهده هشتم
بقیت الله در بیر موضع بقیت الله خیر لکم
در هودده نهم قرت ایکیدر بیر موضع
قرت عین در قصصده دهم فطرت ایکیدر
بیر موضع فطرت الله در رومده یازدهم
شجرت ایکیدر بیر موضع شجرت الزقوم در
دخانده دوازدهم جنت ایکیدر بیر موضع

جنت نعيم در واقعه سيزدهم ابنت نبى در
يك موضع ابنت عمران در تحريم چهاردهم
ايٰت در دو موضع ايٰت للسائلين در يوسف
ايٰت من ربه در عنكبوت پانزدهم يا ابت
در هر جا كه واقع شود شانزدهم ذات در
هر جا كه واقع شود ذات بهجة در نمل ذات
ذات الشوكة وبذات الصدور وذات
البروج هفدهم بينت در يك موضع فهم على
بينت منه در فاطر هيجدهم غرفت در يك
موضع فى الغرفات امنون نوزدهم
ثمرت در يك موضع من ثمرت من اكمامها
در فصلت

در فصلت بيستم جمالت نبى در يك موضع جمالت
صفر در والمرسلات بيست يكم اللات در يك
موضع افرايتم اللات والعزى در والنجم
بيست دويم هيهات در دو موضع هيهات
لما توعدون در مؤمنين بيست سيم غيابت
در دو موضع والقوه فى غيابت الجب وا
جعلوه فى غيابت الجب هر دو در يوسف
بيست چهارم لات در يك موضع لات
حين مناص در ص بيست پنجم مرضات
چهار موضع نفسه ابتغاء مرضات الله
هر دو در بقره ومن يفعل ابتغاء مرضات الله

در نساء وتبتغي مرضات ازواجك در تحریم
بحث دوم در مقطوع و موصول بدانکه
هر کلمه که دو حرف یا بیشتر بود اصل آنستکه
منفصل بود از کلمه که بعد از انست خواه
این کلمه حرف بود یا فعل یا اسم مگر الف لام
تعریف و یا ندا و هاء تنبیه و ضمیر منفصل
و حروف مقطعات مثل الارض و یا آدم
و هؤلاء و ضربنا و الم مگر چیزیکه در مصحف
امام نوشته اند که در این شش قسم
موصول نویسند هر یکرا سببی و از مقطو
عات آنچه ذکر کرده اند بیست و سه است

اول این ما

اول این ما هر جا که واقع شود مقطوع است
مگر اینما تولوا فثم وجه الله در بقره و اینما یوجهه
در نحل که این هر دو باتفاق موصولند واما در
اینما تکونوا یدرککم الموت در نساء و اینما کنتم
تعبدون در شعراء و اینما ثقفوا در احزاب خلاف
کرده اند لکن در نساء در بیشتر مصاحف مقطوع است
دوم حیثما هر جا که واقع شود مقطوع است باتفاق
سوم لبئس ما مقطوع است در پنج موضع لبئس ما شروا
در بقره ولبئس ما کانوا یعملون و لبئس ما کانوا
یصنعون لبئس ما کانوا یفعلون لبئس ما قدمت

هر چهار دن مانده چهار حرف بئس ما هرجا
که واقع شده موصولدر مگر قل بئس ما
یأمرکم در بقره که یدر اکثر مصاحف
مقطوعدر پنجم نعم ما مقطوعدر دیکمی
فبئس ما یشترون در آل عمران مگر بقولی ضعیف
ششم کلما مقطوعدر بش موضع کل ما سا
لتموه در ابراهیم وکل ما ردوا در سوره
نسا وکل ما دخلت در اعراف وکل ما جاءت
امة در مؤمنون وکل ما القی در ملك
ولیکن در سوره ابراهیم بلا خلاف
وصلده باقی مع الخلاف اما مشهور در این

چهار

چهارم وصلست هفتم اِنَّ ما بهمزهٔ مکسوره
ونون مشدده مقطوعدر بر موضع
اِنَّ ما توعدون لآتٍ در انعام واِنَّ
ما عند الله هو خیر لکم در نحل
ولکن در نحلده بعضی مصاحفده موصولدر
هشتم اَنَّ ما بفتح الهمزه ونون مشدده
مقطوعدر اوچ موضع اَنَّ ما یدعون
من دونه در حج ولقمان واَنَّما غنمتم
در انفال ولیکن در انفال در اکثر مصاحف
موصولدر نهم اِنْ ما بکسر همزه ونون ساکنه
مکتوبدر جمیع قرآنده بغیر نون مگر در

یك موضع که اِن مّا نرینّك در رعد که
مکتوبست نون رسم اَم مَن در چهار موضع
مقطوعست اَم مَن یکون علیهم در نساء
اَم مَن اسس در توبه اَم مَن خلقنا در
والصافات اَم مَن یاتی امناً در فصلت
فیما در یازده موضع مقطوعست فیما ههنا
آمنین در شعراء بلا خلاف ودر ده باقی
مع الخلاف مگر آنکه جمهور بنی بر قطع
اند وان ده اینست فی ما فعلن فی انفسهن
من معروف در بقره ولیبلوکم فی ما آتیکم
در مائده وفی ما اوحی وفی ما آتیکم هر دو

در انعام

در انعام وفی ما اشتهت در انبیا وفی ما افضتم
در نور وفی ما رزقناکم در روم وفی ما
هم فیه وفی ما کانوا فیه هر دو در زمر
وفی ما لا تعلمون در واقعه دوازدهم
من ما مقطوعست در سه موضع فمن ما
ملکت در نساء ومن ما ملکت در روم
ومن ما رزقناهم در منافقون ولکن در
منافقون بخلافست سیزدهم عن ما در یک
موضع مقطوعست عن ما نهوا در اعراف
چهارم عن من در دو موضع مقطوعست
عن من یشاء در نور وعن من تولی در والنجم

یازدهم ان لا بهمزهٔ مفتوحه ونون ساکنه
در یازده موضع مقطوعست حقیق علی ان
لا اقول وان لا یقولوا علی الله
الا الحق هر دو در اعراف وان لا ملجأ
در توبه وان لا اله الا هو وان لا
تعبدوا الا الله انی اخاف هر دو
در هود وان لا تشرک بی شیئا در
حج وان لا تعبدوا الشیطان در یس
وان لا تعلوا علی الله در دخان
وان لا یشرکن بالله در ممتحنه وان
لا یدخلنها الیوم علیکم در نون وان

لا اله الا انت در انبیا ولکن در انبیا اختلاف
اما در اکثر مصاحف مقطوعست شانزدهم
ان لن در جمیع قران بنون مکتوبست مگر
در ان لن نجعل لکم موعدا در کهف
وان لن نجمع عظامه در قیامه که این
هر دو بلا نون مکتوبست باتفاق هفدهم
ان لم بهمزهٔ مکسوره در جمیع قران بنون مکتوبست
مگر فالم یستجیبوا لکم در هود که بلا نون مکتوبست
باتفاق فان لم یستجیبوا در قصص در اکثر
مصاحف بنون مکتوبست هیجدهم ان لم
بفتح الهمزه در جمیع قران بنون مکتوبست

مثل ان لم يكن ان لم يره احد   نونهم
لكيلا در جميع قران مقطوعست مكر در
چهار موضع كه موصولست لكيلا تحزنوا على
ما فاتكم در ال عمران ولكيلا يعلم در حج
ولكيلا يكون عليك حرج در احزاب لكيلا
تاسوا در حديد ولكن در ال عمران
در بعض مصاحف بقطع نوشته اند يومهم
يومهم در جميع قران موصولست مكر در دو
موضع كه مقطوعست يوم هم بارزون در
غافر يوم هم على النار يفتنون در والذاريات
يبنؤم ابن ام في قوله قال ابن ام در اعراف

مقطوعست ودر طه موصول يعنى يبنؤم
وهمزه ام بصورت واواست يبنؤم بست حرفى
مال بدانكه لام جاره از مجرور در چهار
موضع مقطوعست فمال هؤلاء القوم در
نساء ومال هذا الكتاب در كهف ومال
هذا الرسول در فرقان فمال الذين
كفروا در معارج ودر باقى موصولست
بيستمى ولات حين مناص در ص
در اكثر مصاحف مقطوعست ودر بعضى
موصول يعنى تاء لات بجاء حين متصلست
وفائده در دانستن موصول ومقطوع

اینکه در مقطوع در وقف توان کرد
و در آخر کلمه وقف و در موصول یک وقف در
آخر کلمه دویم بدانکه غیر انچه مذکور شد است
همه را موصول نویسند مثل مِمَّ و عَمَّ و وَیکَاَنَّ
اگر چه کسائی وقف بر یا میکند و ابو عمرو بر کاف
وَ اَلَّا یَسجُدُوا در غیر اگر چه کسائی وقف بر
یا میکند و ابتدا با اسجدوا میکند زیرا که حرف
یا حرف نداست فصل سیوم در بیان احکام
قرائت بدانکه چون قاری قادر نباشد که قصه تمام کند
یا سوره را بیک نفس بخواند لاجرم او را اختیار وقف
باید کردن از برای تنفس و استراحت و بعضی حسن ابتدا

بگذارند تا معانی و اعجاز قرآن از خلل و نقصان
محفوظ ماند و خوانندۀ و شنونده از آن
محفوظ گردند و ائمه اقسام وقف بسیار
آورده اند اما شیخ جزری آورده که وقف
بر دو قسم است اختیاری و اضطراری
زیرا که در حال وقف کلام تمام است یا
ناقص اول اختیاری دویم اضطراری
اما اختیاری آنکه کلام تمام باشد خواه
نیست که تعلق با مابعد دارد از جهة
لفظ و معنی یا ندارد پس اگر اصلا تعلق
بما بعد ندارد آنرا تام گویند زیرا که

سخن در وی تمام شده است و این وقف
در سر آیه میباشد مثل وقف بر
مالک یوم الدین و ابتدا از ایاک نعبد
و وقف بر اولئک هم المفلحون و ابتدا از
ان الذین کفروا و گاه هست که در میان
آیه نیز میباشد مثل وقف بر لقد اضلنی
عن الذکر بعد اذ جاءنی و ابتدا از و کان
الشیطان خذولا و اگر کلام تعلق بما بعد
دارد از جهت معنی از او وقف کافی خوانند
زیرا که وقف در وی بسنده است و ابتدا
از ما بعد وی جایز است و این وقف

نیز در سر آیه میباشد و غیر آن مثل
وقف بر و مما رزقناهم ینفقون و ابتدا از
والذین یؤمنون و اگر تعلق بما بعد داشته
کلام از جهت لفظ از او وقف حسن گویند
زیرا که فی نفس الامر وقف در آن حسن
و مفید است اما در آن جا نیست ابتدا از
ما بعد آن مثل وقف بر الحمد لله و ابتدا
از رب العالمین مگر آنکه سر آیه باشد زیرا
که اگرچه کلام ربط با بعد دارد لیکن
اهل اداء اختیار وقف کرده اند بلکه وقف
بر سر آیه مطلقا سنة سید المرسلین صلعم

از ام سلمه منقولست که حضرت رسول صلعم
در قرائت قطع آیه میکرد و میگفت بسم الله
الرحمن الرحیم و وقف میکرد بعد ازان
ابتدا به الحمد لله رب العالمین میکرد
و وقف مینمود و بر این قیاس تا آخر سوره
و اما وقف اضطراری را وقف قبیح گویند
جهت عدم فائده و این وقف جائز
نباشد مگر بضرورت قطع نفس یا اختیار
مثل وقف بر الحمد و وقف بر یوم در
یوم هم بارزون در غافر و یوم هم
علی النار در والذاریات و وقف بر عن در

عن ما نهوا در اعراف اما آنچه شیخ عبد الله
السجاوندی در باب وقف آورده و نمونه وضع
کرده شش است م ط ج ز ص لا اما میم
علامت وقف لازمست یعنی اگر بر وی وقف نکنند
و بوصل خوانند وهم است که در معنی تغییر واقع
شود چون وصل انهم اصحاب النار الذین یحملون
العرش و اما ط علامت وقف مطلق است و وقف
بر وی و ابتدا از ما بعد وی مطلقا خوبست نزد
جمیع ائمه مثل وقف بر کلمه یوقنون و ابتدا از
اولئک و اما ج علامت وقف جائز است مثل وقف
وهم و وصل ی را روا بود و ابتدا از ما بعد وی

جایز ولیکن وقف بهتر است مثل وقف بر لا ریب
فیه وابتدا از هُدًی لِلْمُتَّقِیْنَ واما ز علامت
وقف مجوز است یعنی اصل در وی وصلست ولیکن وقف
بر وی جایز است وابتدا از ما بعد وی مثل
وقف اِشْتَرَوُا الْحَیٰوةَ الدُّنْیَا بِالْاٰخِرَةِ
وابتدا از فَلَا یُخَفَّفُ واما ص علامت وقف
مرخص است یعنی در وقف رخصتی هست بضرورت
طول کلام مثل وقف بر مِنْ کُلِّ دَابَّةٍ که در آیه
اِنَّ فِیْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ واقع است
واما لا علامت آنست که وقف بر وی جایز
نیست چون وقف میان مبتدا وخبر مثل وقف

بر الذین

بر اَلَّذِیْنَ اٰوَوْا وَّنَصَرُوْا وابتدا از اُولٰئِکَ
و وقف بر مستثنی و مستثنی منه مثل وقف بر
فَسَجَدَ الْمَلٰئِکَةُ کُلُّهُمْ اَجْمَعُوْنَ وابتدا
از کلمه اِلَّا اِبْلِیْسَ وعلی هذا القیاس مگر
در رؤس آیه چنانکه گذشت واما معانقه
بدین صورت مذکوره هست در دیگر یا ذکر نا
ودر مصاحف نوشته اند وانها اینست قف قفه
س ق قلی وصل صلی ک اما قف حکم
طا دارد واما قف و س هر دو علامت
سکته اند بر وی اندک توقف باید کرد
با قطع اعراب بی قطع نفس واما ق علامت

قول

قيل است يعني وقف جايز است بقولي ضعيف
واما قلى عبارت است از قيل لا يعني وقف
جايز نيست بقول ضعيف واما صل منه
وقف است يعني وقف جايز نيست واما صلى
علامت الوصل اولى است واما ك يعني
كذلك است يعني هر حكم كه رمز ما قبل
داشت اين رمز نيز چنانست بدانكه ائمه شش
رمز ديگر وضع كرده اند جهت بيان عشر هاي خمسها اوبها
اختلاف اينها اينست هرع حنب عب سلب
چون كوفي و بصري د حمص اتفاق نمايند
هر رمز اينها است و چون اختلاف كنند رمز
كوفي

كوفي خ ب چون كوفي و بصري در عشر اتفاق نمايند
ع رمز اينان است و چون اختلاف كنند رمز كوفي
همان است كه عه باشد و رمز بصري عب و چون در آن هاي
بصري و كوفي اختلاف واقع شود تب علامت آيه
بصري است و لب علامت آيه غير بصري است پس بنا بر
اين رمز نكره در مصاحف مبني بسند نيز باشد
قد تم هذا التجويد في يد اقل الطلاب شيخ محمد
اسمعيل ابن اخوند ملا عبد الحسين
ابن مرحوم المغفور جنت مكان اخوند
ملا محمد حسين غفر الله لهم ولنا بحق محمد و الحمد لله على كل حال
محمد و آله في الليلة الخميس بعد مضي ثلاث ساعة

عند محلة رسول المكرم على الفاهم لليلة اثنا
وعشرين لليلة عند حصول كمال المسرات
في سنة الف وثلاثين ماة وعشرين بعد
الهجرة النبوية من شهور سنة ١٣٢٠

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على خير خلقه محمد واله
وبعد فقد قال رسول من قرا او حفظ
اربعين حديثا سماه الله في السماء
وليا وفي الارض فقيها ويحشره الله
مع الصالحين الذين لا خوف عليهم

ولا يحزنون وقال الصلوة عماد الدين فمن
اقامها فقد اقام الدين ومن تركها فقد
هدم الدين وقال من ترك الصلوة عمدا
او متعمدا القى في النار ثمانين حقبا الحقب
ثمانين سنة وقال عجلوا بالصلوة قبل
الفوت وعجلوا بالصدقة قبل البلاء وقال
من انفق درهما على طالب العلم فكانما
انفق بمثل جبل احد وقال من صلى
صلوة الفجر ثم جلس حتى طلع الشمس
اعطاه الله تعالى سبعين قصرا في الفردوس
من ذهب وفضة وقال من حافظ

على الصلوة الخمس كتب الله له نجاة من النار
يوم القيمة ونورا وبرهانا ومن لم يحافظ على
الصلوة الخمس لم يكن له نجاة ولا نور ولا
برهان ولا ايمان يوم القيمة وقال
من تكلم بكلام الدنيا عند الاذان تلجلج
لسانه عند الموت وقال المؤمن في المسجد
كالسمك في الماء والمنافق فيه كالطير
في القفس وقال من بنى مسجدا لله
بنى الله له في الجنة سبعين قصرا وقال
من عرف نفسه فقد عرف ربه
وقال لا يدخل الجنة من كان في قلبه

ذرة من الكبر ولا يبقى في النار من كان
في قلبه ذرة من الايمان وقال من قتل
حية فكانما قتل كافرا وقال من اذى
مومنا بغير حق فكانما هدم الكعبة
والمدينة والبيت المعمور وقال من
اكرم غريبا في غربته فقد اكرم سبعين
نبيا مرسلا وقال من اراد ان يتكلم
مع الله فليقرأ القرآن وقال اهل القرآن
هم اهل الله خاصة وقال المسلم
من سلم المسلمون من يده ولسانه
وقال من قضى لاخيه المسلم حاجتها

في الدنيا قضى الله له اثنين وسبعين حاجة
في الآخرة وقال عم من اكرم الضيف ولو
كان كافرا اكرمه الله تعالى يوم القيمة وقال عم
الدنيا مزرعة الآخرة وقال عم الدنيا
سجن المؤمن وجنة الكافر وقال عم
الدنيا دار الغرور والآخرة دار السرور
وقال عم خصلتان لا يجتمعان في المؤمن
البخل وسوء الخلق وقال عم العلم بلا عمل
كالسحاب بلا مطر والغنى بلا كرم كالشجر
بلا ثمر والفقر بلا صبر كالنهر بلا ماء والتائب
بلا توبة كالبيت بلا سقف والمرأة بلا

حياء

حيا كالطعام بلا ملح وقال عم قوام الدنيا
باربعة اشياء بعلم العلماء والسخاوة الاغنياء
وعدل الامراء ودعاء الفقراء وقال عم من
تعلم بابا من العلم والاحاديث ولو عمل
واحدا كتب الله له اجر سبعين نبيا
وقال عم من قضى مآربه اعطاه الله
اربعة نور نور في وجهه ونور في جبهته
ونور في قلبه ونور في القيمة وقال عم من
ترك الصلاة وهو قائم او ترك الصلاة وهو
قائم او نائم وهو قاعد ابتلاه الله
ببلاء لا دواء له وقال عم من عظم

بشيء

بشطٍ مكسورٍ او كتب بقلمٍ مقعوٍ فتح الله له

شهد سبعين بابًا من الفقر وقال ع من بلجماعة

كتب الله له بكل خطوةٍ ذاهبا وراجعا

عشر حسنةٍ ومحى عنه عشر سيئةٍ ورفع له

عشر درجةٍ وقال ع سلموا على اليهود

والنصارا ولا تسلموا على يهود امتي

فقالوا يا رسول الله من يهود امتك

قال ع الذين يسمعون الاذان ولا

قامة ولم يحضر الجماعة وقال ع من اعان

تارك الصلوة بلقمةٍ او بشربةٍ من الماء

فكانما قتل الانبياء كلهم اولهم ادم

واخرهم خاتم وقال ع من سمع فاحشة

فافشاها فهو كالذي اتاها وقال ع من حاج

اليه اخوه المؤمن في قرضٍ وهو يقدر

فلم يفعل حرم الله عليه ريح الجنة وقال ع

من فسر القران برايه فليتبوء مقعده من النار

وقال علي عليه السلام ان الله جميل يحب

الجمال ويحب ان يرى اثر نعمته على عبده

وقال الصادق لما سئل عن مكارم الاخلاق

العفو عن ظلمك وصلة من قطعك واعطا

من حرمك وقول الحق ولو على نفسك

عن سيد البشر صلى الله عليه واله قال من اراد

ان لا يوفقه الله على تتبع اعماله ولا
يغفر له ذنوبا فليدع بهذا الدعاء في دبر
كل صلوة اللهم ان مغفرتك ارجى من
عملي وان رحمتك اوسع من ذنبي
اللهم ان لم اكن ابلغ رحمتك فرحمتك
اهل ان تبلغني لانها وسعت كل شيء
يا ارحم الراحمين وعن الرضا عن
ابائه عن رسول الله عن جبرئيل عليه السلام
قال سمعت رب العزة يقول كلمة
لا اله الا الله حصني فمن قالها
دخل في حصني ومن دخل في حصني

امن من

امن من عذابي وفي بعض الروايات قال
الرضا عليه السلام في اخر هذا الحديث بشرطها
وشروطها وانا من شروطها تمت الاربعين
وفقنا الله تعالى بحفظها
وضبطها والعمل بمقتضاها
امين رب العالمين
بمحمد صلى الله
عليه واله الطيبين
الطاهرين

صح [illegible]
[illegible] من حفظ اربعين حديثا دخل الجنة [illegible]

ثبت افاده قال بعد البسملة والحمد انما الاعمال
بالنيات ولكل امرئ ما نوى تفكر ساعة
خير من عبادة ستين سنة تفكروا
في صفات ولا تتفكروا في ذات الله
الخمول راحة والشهرة آفة حرمة المؤمن
كحرمة ربه الصبر مفتاح الفرج ان الله
يحب الشجاع ولو بقتل حية ان الله
يحب معالي الامور ويبغض سفسافها
انا واتقياء امتي براء من التكليف
التكليف شوم فانه لا يدوم رب
صائم ليس له من الصيام الا الجوع والعطش

اذا اراد الله بقوم خيرا امطرهم بالليل وشمسهم
بالنهار انما المؤمنون اخوة دعوة الغرباء
مقرونة بالاجابة لا تؤذوا جاركم
جار قديم زر غبا تزدد حبا الرزق
لطلبه الايمان نصفان نصف صبر
ونصف شكر وقال المحتكر محروم من عشق
كتم ومات فهو شهيد الشباب شعبة
من الجنون الدنيا ساعة فاجعلها
طاعة قال داود لم خلقت الخلق
يا رب قال كنت كنزا مخفيا
فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق

لكني اعرف فضل العالم على العابد
كفضلي على ادنى رجل من امتي
من بلغ اربعين ولم ياخذ العصا فقد
عصى لكل ملك خزانة وخزانتي
في الارض قلب عبدي المؤمن عدل
ساعة خير من عبادة ستين سنة
الدنيا مزرعة الاخرة الدنيا قنطرة
فاعبروها ولا تعمروها منهومان لا
يشبعان منهوم العلم ومنهوم المال صلوة
الشبعان كتملق السكران ما اتخذ الله
وليا جاهلا طالب العلم بين الجهال

كالحي بين الاموات حب الدنيا
راس كل خطيئة ترك الدنيا راس
كل عبادة عن الدنيا بالمال وعن الاخرة
بالاعمال نوم العالم عبادة الكاسب
حبيب الله قلب المؤمن بين الاصبعين من
اصابع الرحمن يقلبها كيف يشاء البينة
على المدعي واليمين على من انكر

صد كلمه جناب امير

لو كشف الغطاء ما ازددت يقينا الناس
نيام فاذا ماتوا انتبهوا الناس بزمانهم
اشبه منهم بآبائهم رب رجا يؤدي

الى الحرمان رب رجاء يؤدي الى الخسران رب
طمع كاذب الحاسد مغتاظ على من لا ذنب
له البغي سائق الى الحين في كل جرعة شرقة
ومع كل اكلة غصة من كثر فكره في العواقب
لم يشجع اذا ضلت المقادير ضلت التدابير
اذا حل القدر بطل الحذر الاحسان
يقطع اللسان الشرف بالفضل والادب
لا بالاصل والنسب اكرم النسب حسن الخلق
افقر الفقر الحمق اوحش الوحشة الحمق
اغنى الغنى العقل الطامع في وثاق الذل
احذروا نفار النعم فما كل شارد بمردود

اكثر مصارع العقول تحت بروق الاطماع
من اوتي عجابه قل حياؤه وبذى
لسانه السعيد من وعظ بغيره الحكمة
ضالة المؤمن اكثر جامع المال العقوبة
القناعة كنز لا يفنى لا غنا مع الزنا
ولا فقر مع الفتح البخيل لا يدخل الجنة
ولو كان عابدا والسخي لا يدخل النار
ولو كان فاسقا خير الناس من نفع
الناس وشر الناس من يضر الناس
كثرة الوفاق نفاق وكثرة الخلاف
شقاق رب امل خائب اذا املقتم

فتاجروا الله بالقليل من لان عوده
كثفت أغصانه رب ساع فيما يضره
لا تتكل على المنى فإنها بضائع النوكى اليأس
حر والرجاء عبد بشر مال البخيل بحادث
أو وارث من عذب لسانه كثر إخوانه
لا تنظر إلى من قال وانظر إلى ما قال
الجزع عند البلاء تمام المحنة لا ظفر مع
البغي لا بر مع الشح كفى بالظفر شفيعا
للمذنب لا ثناء مع الكبر لا صحة مع النهم
لا شرف مع سوء الأدب الأدب صورة
العقل القلب إذا أكره عمي لا حياء لحريص

من لانت أسافله صلبت أعاليه لا
اجتناب مع الحرص لا راحة مع الحسد لا
محبة مع مراء لا سؤدد مع الانتقام لا
زيادة مع شكاية لا صواب مع ترك
المشورة لا مروة مع كذب لسان
العاقل في قلبه المرء عدو لما جهله
رحم الله امرأ عرف قدره ولم يتعد طوره
إعادة الاعتذار تذكير للذنب نعم من نظر
اعتبر العداوة شغل شاغل قلب الأحمق
وفيه لا كرم أعز من التقى لا شرف أعلى
من الإسلام لا معقل أحسن من الورع

لا شفيع انجح من التوبة لا داء اعيى من الجهل
اذا وصلت اليكم اطراف النعم فلا تنفروا اقصاها
بقلة الشكر اذا قدرت على عدوك فاجعل
العفو عنه شكر القدرة عليه اللهم اغفر
رمزات الالحاظ وسقطات الالفاظ وشهوات
الجنان وهفوات اللسان هذا الكلام
منسوب لامير المؤمنين علي عليه السلام لضرب الفٍ
وجذع انفٍ وقطع كفٍ وقلع ضرسٍ ونخط
بنخٍ ونقل دبنٍ وقلع عينٍ وقرع نفسٍ
وهول بحرٍ وجوع شهرٍ ودق ظهرٍ وطول حبسٍ
وحمل غاسيةٍ ولذع نارٍ وبيع دارٍ بربع فلسٍ

وقود قردٍ وحول بردٍ ودبغ جلدٍ بغير شمسٍ اهون
من وقفةٍ بباب تراك محاجبه بعبسٍ ابدا
يابن ادم كل يوم ينقص من عمرك وانت لا تدري
ويأتي كل يوم رزقك وانت لا تحمد فلا بالقليل
تقنع ولا بالكثير تشبع يابن ادم ما من يومٍ
جديدٍ الا ويأتيك من عندي رزقك
وما من ليلةٍ جديدةٍ الا ويأتي الملائكة
من عندك بعمل قبيح تاكل رزقي وتعصيني
وانت تدعوني واستجيب لك خيري اليك نازل
وشرك الي صاعد فنعم المولى انا وبئس العبد
انت تسألني فاعطيك واستر عليك سوءً

بعد سوءة وفضيحة بعد فضيحة فاستحي منك ولا
تستحي مني وتتناساني وتذكر غيري وتخاف الناس
وتامنني وتخاف فتنتهم وتامن غضبي

السورة الخامسة يا ابن ادم لا تكن ممن يطوي
التوبة بطول الامل ويرجوا الاخرة بغير عمل
تقول قول الزاهدين وتعمل عمل المنافقين
ان اعطي له تقنع وان منع لم تصبر امر الخير
ولا يفعله وينهى عن الشر ولا ينتهي عنه
ويحب الصالحين وليس منهم ويبغض المذنبين
وهو منهم يا ابن ادم ما من يوم جديد الا والارض
تخاطبك وتقول يا ابن ادم تمشي على ظهري

ومصيرك في بطني يا ابن ادم تذنب على ظهري
وتعذب في بطني يا ابن ادم انا بيت الوحدة
وانا بيت الوحشة وانا بيت الظلمة وانا
بيت الهوان وانا بيت العقارب والحيات فاعمرني
ولا تخربني السورة السادسة يا ابن ادم ما
خلقتكم لاستكثر بكم ولا لاستانس بكم
من وحشة ولا لاستعين بكم على امر عجزت
عنه ولا لاجل منفعة ولا لدفع مضرة
بل خلقتكم لتعبدوني طويلا وتشكروني جزيلا
وتسبحوني بكرة واصيلا ولو ان اولكم واخركم
وجنكم وانسكم وصغيركم وكبيركم ذكركم

وعبدكم وانسكم وجنكم اجتمعتم على طاعتي
ما زاد في ملكي مثقال ذرة ولو ان اولكم
واخركم وحيكم وميتكم وصغيركم وكبيركم وحركم
وعبدكم وانسكم وجنكم اجتمعتم على معصيتي
ما نقص ذلك مثقال ذرة فكل شيء
هالك الا وجهه ولو خفتم من النار كما خفتم
من الفقر لاغنيتكم ولو رغبتم في الجنة كما رغبتم
في الدنيا لاسعدتكم في الدارين ولا تمشوا
قلوبكم في الدنيا فان زوالها قريب
السورة التاسعة يا ابن ادم اطيعوني بقدر
حوائجكم الي واعصوني بقدر صبركم على النار

وازهدوا في الدنيا بقدر مكثكم فيها ولا تنظروا
الى اجالكم المتاخرة وارزاقكم الحاضرة
وذنوبكم المستورة السورة الثامنة يا ابن
ادم اذكروا نعمتي التي انعمت عليكم لا يهتدون
السبيل الا بالدليل فكذلك لا يهتدون
طريق الجنة الا بالعلم وكما لا يجمعون المال
الا بالتعب كذلك لا يدخلون الجنة

حديث قدسي

بسم الله الرحمن الرحيم قال الله عز وجل عجبت لمن ايقن
بالموت كيف يفرح عجبت لمن ايقن بالحساب كيف
يجمع المال وعجبت لمن ايقن بالقبر كيف

يضحك وعجبت لمن أيقن بزوال الدنيا كيف يطمئن
إليها عجبت لمن أيقن ببقاء الآخرة ونعمتها كيف
يستريح في الدنيا عجبت لمن هو عالم باللسان جاهل
بالقلب وعجبت لمن هو مطهر بالماء غير طاهر بالقلب
عجبت لمن هو مشغول بعيوب الناس وهو غافل عن
عن عيوب نفسه وعجبت لمن يعلم أن الله
مطلع عليه كيف يعصيه عجبت لمن يعلم أنه يموت
وحده ويدخل القبر وحده ويحاسب وحده كيف
يستأنس بالناس ويقول الله لا إله إلا الله
حقا حقا محمد عبدي ورسولي التسبيح الثاني
شهدت نفسي لنفسي أن لا إله إلا أنا وحدي
لا شريك لي ومحمد عبدي ورسولي قال من لم

يرض بقضائي ولم يصبر على بلائي ولم يشكر
على نعمائي ولم يقنع بعطائي فليطلب ربا سوائي
ومن أصبح حزينا على الدنيا فكأنما أصبح ساخطا
علي ومن اشتكى مصيبة إلى غيري فقد شكاني
ومن دخل على غني تواضع له لأجل غناه
ذهب ثلث دينه ومن لطم وجهه على ميت
فكأنما أخذ رمحا يقاتلني ومن كسر
عودا على قبر ميت فكأنما هدم كعبتي بيده
ومن لم يبال من أين يأكل لم أبال من أي
باب يدخله النار ومن لم يكن في الزيادة
في دينه فهو في نقصان ومن كان في النقصان فالموت

خشع لله ومن عمل بما علم زيدت علما إلى علم
ومن طال أمله لم يخلص عمله السبع الثالث
يا ابن آدم من قنع استغنى ومن ترك الحسد استراح
ومن اجتنب الحرام خلص دينه ومن ترك
الغيبة ظهرت محبته في القلوب ومن اعتزل
عن الناس سلم منهم ومن قل كلامه كمل
عقله ومن رضي بالقليل فقد وثق بالله
عز وجل ومن رضي عن الله بالقليل
من الرزق رضي الله عنه بالقليل من
الطاعة يا ابن آدم لما تعلم لا تعمل فكيف
فكيف تطلب غدا لا تعمل يا ابن آدم إذا أفنيت

عمرك في طلب الدنيا فمتى تطلب الجنة السبع الرابع
يا ابن آدم من أصبح حريصا على الدنيا لم يزدد
من الله إلا بعدا وفي الآخرة إلا كدا وفي الدنيا
إلا جهدا وألزم الله تعالى قلبه هما لا ينقطع
عنه أبدا وفقرا لا ينال غناه أبدا وأملا لا
يبلغ منتهاه إلا بالصبر على العبادة فتقربوا إلي
بالنوافل واطلبوا رضائي برضا المساكين
لا ينفقون فهم طرفة عين أبدا ومن جاهد
فإنما يجاهد لنفسه إن الله لغني عن
العالمين يا موسى ما أقول الحق ما أقول إنه
من تكبر على مسكين حشره يوم القيامة

على صورة الذرة تحت اقدام الناس ومن تعرض
لميتة مسلم هتكت ستره بعيوب مرة ومن اهان
مؤمنا فقد بارزني بالمحاربة ومن احب
مؤمنا صافحته الملائكة في الدنيا سرا والاخرة
جهرا السورة التاسعة يا عبيد الدنيا يا بني الدنيا
اني ما خلقت لكم الدنيا لتاكلوا فيها رزقي
ولتلبسوا فيها ثيابي وتعرشوا فيها عملي واتخذتم
كتابي فجعلتموه تحت اقدامكم واتخذتم
الدنيا وجعلتموها فوق رؤسكم ورفعتم بيوتكم
وخفضتم بيوتي وانتم بيوتكم واوحشتم بيوتي
بل انتم عبيد لا احرار ابرار يا عبيد الدنيا

انما مثلكم

انما مثلكم كالقبور المجصصة يرى ظاهرها
مليح وباطنها قبيح يا ابن ادم كما لا ينفع المصباح
فوق البيت من الظلمة داخله فكذلك كلامكم
مع افعالكم الردية السورة العاشرة يا ابن ادم
اني لم اخلقكم عبثا ولا جعلتكم سدا ولا انا
بغافل عما تعملون وانكم لن تنالوا ما عندي
الا بالصبر على ما تكرهون في طلب رضائي الصبر
على طاعتي ايسر عليكم من حر النار وعذاب
الدنيا ايسر عليكم من عذاب الاخرة يا ابن ادم
كلكم ضال الا من هديته وكلكم مريض الا
من شفيته وكلكم فقير الا من اغنيته وكلكم

هالك الا من انجيته وكلكم فقير الا من اغنيته
فتوبوا الى ارحمكم ولا تهتكوا استاركم عند
من لا يخفى عليه اسراركم السورة الحادى عشر يابن ادم
يابن ادم لا تلعنوا المخلوقين فترجع اللعنة عليكم
يابن ادم استقامت سموات في الهوى باسم
من اسمائي ولا تستقيم قلوبكم بالف موعظة
من كتابي يا ايها الناس كما لا تلين الحجر
في الماء كذلك لا تغني الموعظة للقلوب
القاسية يابن ادم كيف لا تجتنبون الحرام و
ولا اكتساب الاثام ولا تخافون النيران ولا
تتقون غضب الرحمن فلولا مشايخ ركع

رضع وبهائم رتع وشباب خشع لجعلت السماء
فوقكم حديدا والارض صفصفا والتراب
رمادا ولا انزلت عليكم من السماء قطرة ولا
انبت لكم من الارض حبة واصببت عليكم العذاب
صبا يابن ادم قد جاءكم الحق من ربكم فانكم
لا تحسنوا الا لمن احسن اليكم ولن تصلوا
الا لمن وصلكم ولا تكلموا الا لمن كلمكم
ولا تطعموا الا لمن اطعمكم ولا تكرموا الا
لمن اكرمكم فليس لاحد على احد فضل
انما المؤمنون الذين امنوا بالله ورسوله الذين
يحسنون لمن اساء اليهم ويصلون لمن

قطعهم ويعطون من حرمهم وانصفوا من خانهم
وكلموا من هاجرهم واكرموا من اهانهم يا ايها
الناس انما الدنيا دار من لا دار له ومال
من لا مال له وبها يجمع من لا له وبها يفرح
من لا يقين له وعليها يحرص من لا توكل له
وبطلب شهواتها من لا معرفة له فمن اخذ
نعمة زائلة وحياة منقطعة وشهوة فانية
فقد ظلم نفسه وعصى ربه ونسي الحق
يا ابن آدم كم من سراج اطفاه الريح وكم من عابد
افسده العجب وكم من فقير افسده الفقر وكم
من غني افسده الغنى وكم من صحيح افسده

العافية وكم من عالم افسده العلم يا ابن آدم
ذارهوني وراجعوني واملئوني وعاملوني
ان لكم عندي ما لا عين رات ولا اذن
سمعت ولا خطر على قلب يا ايها الذين امنوا
لم تقولون ما لا تفعلون يا ابن آدم دينك لحمك
ودمك فان صلح دينك صلح لحمك ودمك
فان فسد دينك فسد لحمك ودمك فلا
تكن كالمصباح يضيء الناس ويحرق نفسه
بالنار واخرج حب الدنيا عن قلبك
فاني لا اجمع حبي وحب الدنيا في قلب
واحد ابدا كما لا يجمع الماء والنار في اناء

واجمل ابداً وارفق بنفسك في الرزق فان
الرزق مقسوم والحريص محروم والبخيل مذموم
والنعمة لا تدوم والاجل معلوم والحق معلوم
وخير الحكمة خشية الله تعالى وخير الغنا القناعة
وخير الزاد التقوى وشر ما حكى الكذب وشر
الفضائح النميمة وما ربك بظلام للعبيد
يا ايها الذين امنوا لم تقولون ما لا تفعلون
وكم تنهون عما لا تنتهون وكم تامرون بما لا تعملون
وكم تجمعون ما لا تاكلون وكم التوبة يوما
بعد يوم تؤخرون وعاما بعد عام
تنظرون الكم من الموت امان ام بايديكم

براءة من النيران ام تحققتم الفوز بالجنان
ابطرتكم النعمة وغرتكم من الله تعالى وطول الا
مال فلا تغرنكم الصحة والسلامة فان ايامكم
معلومة وانفاسكم معدودة واسراركم مكتومة
واستاركم مهتوكة فاتقوا الله يا اولي الالباب
وقدموا مما في ايديكم لما بين ايديكم يا ابن آدم
تقدم على هلاك فانك في نقص عمرك من يوم
خرجت من بطن امك وتقرب كل يوم
من قبرك فلا تكن كالحطب الذي يحرق نفسه
بالنار لغيره لا اله الا الله حقا حقا
محمد صلى الله عليه وسلم عبده ورسوله تمت

از حضرت امیر المؤمنین منقول است که حضرت رسول فرمود که هرکه در شب یا روز ماه رجب و شعبان و رمضان سه مرتبه سوره حمد و آیة الکرسی و قل یا ایها الکافرون و قل هو الله احد و قل اعوذ برب الفلق و قل اعوذ برب الناس بخواند و ۳ مرتبه بگوید سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم و ۳ مرتبه صلوات بفرستد و ۳ مرتبه بگوید اللهم اغفر للمؤمنین و المؤمنات و چهار صد مرتبه بگوید استغفر الله و اتوب الیه خدا گناهان شخص را بیامرزد اگرچه بعدد قطرات باران در همین قدر در رمضان و کف دریاها باشد و اقتصار و اختصار کردم در فضلیت این عمل چون ذکر فضلیت این عمل بسیار وارد شده در محل خود التماس

دعا از عاملین این عمل دارد
کاتب این عمل حرره احمد کاظمی طلبه
فرزند شیخ المشهور با خورد
علیا در سنه ۱۳۱۹
من شهور
[illegible]

۲۳۵

نسخهٔ استغاثه بسوی امام عصر عجل الله تعالی فرجه که
نسخهٔ آن کمیاب است و در نجم الثاقب از کتاب بلد الامین
نقل نموده برای امر مهم و حاجتی اینست بسم الله الرحمن الرحیم
توسلت الیک یا ابا القاسم محمد بن الحسن بن علی بن
محمد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین بن
علی بن ابی طالب النبأ العظیم و الصراط المستقیم و عصمة
اللاجین بامک سیدة نساء العالمین و بآبائک الطاهرین
و بامهاتک الطاهرات بیس و القرآن الحکیم و الجبروت
العظیم و حقیقة الایمان و نور النور و کتاب مسطور
ان تکون سفیری الی الله تعالی فی الحاجة لفلان او هلاک
فلان بن فلان و این رقعه را در گل پاک بگذارد و در
آب جاری یا چاه بیندازد و در آن حال بگو یا سعید بن
عثمان و عثمان بن سعید او صلا قصتی الی صاحب الزمان

[illegible]

صاحب کتاب نجم الثاقب فرموده که نسخه چنین بود
ولکن بملاحظه روایات و طریقه بعضی از رقاع باید
چنین باشد یا عثمان بن سعید و محمد بن عثمان اوصلا
حاجتی و قصتی الی صاحب الزمان والله العالم

بکشکول بهائی هست مسطور
برای کشتن فرزندان مشهور
اگر اندر کنار شهر زاده
به پنج اعداد خود را داد افتاده
عدد کن اسم مخفی با مادر مخفی
دیگر آن نام را با ملک کن جور
بفکن چار چار از طرح اعداد
ببینی تا چند ماند از طرح مذکور
اگر ماند یکی زنهار بگریز
که در انجا شوی بیقدر مقدور
اگر ماند دو نه باشی نه بگریز
چو فرزند شوی انیز ز(؟) نابود
دیگر ماند عدد بسیار خوب است
و لیکن چار بهتر از همه خوب
عجب است اعجب گر چار چار طرح کند که بسیار خوب است
[illegible] میرزا محمد ... ١٣٠٩

حساب ابجد کبیر است

و ۶	ه ۵	د ۴	ج ۳	ب ۲	ا ۱	
م ۴۰	ل ۳۰	ک ۲۰	ی ۱۰	ط ۹	ح ۸	ز ۷
ق ۱۰۰	ص ۹۰	ف ۸۰	ع ۷۰	س ۶۰	ن ۵۰	
ض ۸۰۰	ذ ۷۰۰	خ ۶۰۰	ث ۵۰۰	ت ۴۰۰	ش ۳۰۰	ر ۲۰۰
			لا	غ ۱۰۰۰	ظ ۹۰۰	

حساب ابجد صغیر

ز ۷	و ۶	ه ۵	د ۴	ج ۳	ب ۲	ا ۱
ن ۲	م ۴	ل ۶	ک ۸	ی ۱۰	ط ۹	ح ۸
[illegible] ساقط	ر ۸	ق [illegible]	ص ۶	ف ۸	ع ۱۰	س
ظ	ض ۸	ذ ۴	خ ساقط	ث ۸	ت ۴	
					لا	غ ۴

محمد حسن

محمد حسن